

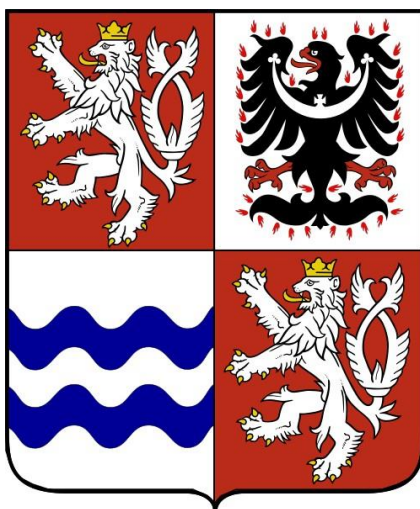

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ŠKOLSKÁ INKLUZIVNÍ KONCEPCE STŘEDOČESKÉHO KRAJE 2020–2023

Březen 2020

1.	ÚVOD	4
2.	STŘEDOČESKÝ KRAJ.....	8
2.1	Cíle a priority společného vzdělávání.....	8
2.2	Financování inkluze.....	8
2.3	Charakteristika školství	9
2.4	Poradenská zařízení	24
2.5	Domovy mládeže	28
2.6	Školní družiny a kluby	29
2.7	Střediska volného času	30
2.8	Zařízení školního stravování.....	30
2.9	Sociálně vyloučené lokality	31
3.	NOVÉ POJETÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI.....	38
3.1	Problematika společného vzdělávání po novelizaci § 16 zákona č. 561/2004Sb. z pohledu hodnocení České školní inspekce	40
3.2	Zjištěné problémy v rámci inkluze z hlediska Krajského akčního plánu	43
3.3	Zjištěné problémy v rámci inkluze z hlediska Místních akčních plánů	44
4.	ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI	48
4.1	Závěry z jednání Pracovní skupiny pro rovné příležitosti.....	48
4.2	Závěry z workshopu k přípravě IKAP II.....	48
4.3	Závěry ze strategických materiálů kraje.....	50
4.4	Příklady dobré praxe	51
4.4.1	Projekt Obědy do škol ve Středočeském kraji	51
4.4.2	Stipendijní program pro žáky vybraných oborů vzdělání ve Středočeském kraji	52
4.4.3	Projekt Středočeské jízdné.....	55
4.5	SWOT analýza stavu inkluzivního vzdělávání ve Středočeském kraji	57
5.	PRIORITY VHODNÉ PRO ROZVOJ SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	58

5.1 Podpora a spolupráce zapojených subjektů	59
5.2 Inkluzivní vzdělávání	61
5.3 Vysoce kvalifikovaní odborníci	64
5.4 Podpůrné systémy a mechanismy financování	66
5.5 Spolehlivá data.....	68
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	70
7. ZDROJE	72
8. SEZNAM TABULEK	73

1. ÚVOD

Školská inkluzivní koncepce Středočeského kraje byla vypracována Realizačním týmem projektu Krajský akční plán vzdělávání Středočeského kraje v prvním pololetí roku 2018 a dokončena během srpna roku 2019. Na základě připomínek MŠMT pak byla doplněna a rozpracována v březnu 2020. Vychází z mnoha diskusí s řediteli škol všech stupňů, učiteli a poradenskými pracovníky, asistenty pedagoga, zpracovateli Místních akčních plánů (MAP) a dalšími aktéry ve vzdělávání. Její obsah byl konzultován v rámci e-mailové diskuse a webových stránek projektu se všemi aktéry vzdělávání zapojenými do tohoto projektu. Koncepce byla projednávána na všech schůzkách Pracovní skupiny pro rovné příležitosti. O koncepci jednal opakovaně minitým pro inkluzivní vzdělávání a ředitelé škol v rámci workshopů. Koncepce byla projednávána i na Konferenci o inkluzi ve Středočeském kraji v dubnu 2018 a je zpracována podle Metodiky rovných příležitostí vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v březnu roku 2018. Z těchto důvodů v červnu roku 2018 Regionální stálá konference schválila pouze koncept Školské inkluzivní koncepce kraje, který během následujícího roku Realizační tým upravil podle Metodiky rovných příležitostí. Při zpracovávání vycházel realizační tým ze souboru dat, který má k dispozici Odbor školství Krajského úřadu Středočeského kraje, především z výkonových výkazů, dále z dat poskytnutých NÚV, statistických dat MŠMT a z cílených jednání s řediteli škol. Ke spolupráci byl osloven i Odbor dopravy a Odbor řízení dotačních programů Krajského úřadu Středočeského kraje v oblasti projektů „Obědy do škol“ a „Doprava do škol“. Před dokončením textu koncepce nebyly k dispozici zpracované materiály podle metodiky pro rovné příležitosti z místních akčních plánů, proto oblast mateřských a základních škol je v materiálu zahrnuta pouze okrajově.

Na základě výše popsaného a neustále se prohlubující a řediteli škol deklarované administrativní náročnosti řízení škol a projektů realizační tým nepřistoupil k rozesílání dotazníků na jednotlivé školy, které by zjišťovaly data požadovaná metodikou pro rovné příležitosti – především v oblasti finanční náročnosti jednotlivých škol a míry absence dětí ve škole. Přesto shromážděná data a údaje tvoří relevantní základnu pro další uvažování o problematice inkluze a rovných příležitostí a stanovení konkrétních cílů a úkolů.

VIZE

Kvalitní vzdělávání ve Středočeském kraji, které se rozvíjí v moderním, podnětném prostředí a zázemí, je motivační pro děti z mateřských škol, žáky, studenty i jejich rodiče. Spolupráce rodin s aktivními pedagogy v otevřených školách vede k příjemné atmosféře a vytváření podnětného prostředí vzájemné spolupráce. Školy vytvářejí motivační prostředí i pro žáky, kteří jsou ohroženi školním neúspěchem. Školy rozpoznávají a odstraňují překážky, které by mohly bránit jednotlivcům v dosažení jejich maximálního úspěchu a zároveň napomáhají, aby výsledky žáků byly minimálně ovlivněny okolnostmi, které nemohou změnit, ale aby byly závislé výhradně na jejich úsilí. Školy jsou otevřenými místy, kam každé dítě, každý žák, student, pedagog, asistent atd. chodí rád.

Pracovní skupina pro rovné příležitosti

Výstupy, které koncepce ŠIKK prezentuje, pochází z jednání Pracovní skupiny pro rovné příležitosti. Ta se sešla v prosinci 2018, dále pak dvakrát v únoru roku 2019, dvakrát v březnu 2019 a jednou v dubnu 2019, jednou v září 2019. Závěry používané v ŠIKK vychází ze setkání této pracovní skupiny, níže přikládáme seznam členů a spolupracujících osob včetně institucí, které zastupují.

Tabulka 1: Seznam členů Pracovní skupiny pro rovné příležitosti

Jméno	Organizace
Zdeňka Voráčková	Gymnázium Zikmunda Wintra Rakovník
Lea Enenkelová	MěÚ Příbram
Mgr. Helena Jiráčková	Dům dětí a mládeže Mělník, příspěvková organizace
Petr Drábek	Česká školní inspekce
David Záhora	MAS Zálabí – MAP Kolín
Marie Pilíková	Město Příbram
Ilona Němcová	Gymnázium Jana Palacha Mělník
Bohumila Koutecká	ŽŠ a MŠ Šanov, okr. Rakovník
Jakub Dvořák	Soukromá mateřská škola, základní škola a střední škola Slunce, o.p.s.

Jméno	Organizace
PhDr. Mgr. Silvie Janovcová	PPP Lexik Roztoky u Prahy
Daniel Černý	Střední odborné učiliště Vinařice
Mgr. Iveta Pape	ZŠ T. G. Masaryka, Poříčany
Veronika Pačesová	Respondeo, z.s.
Petra Lavalová	Lexik, vzdělávací centrum
Mgr. Helena Kotová	Česká asociace streetwork, z. s.
Alena Laláková	Jeden strom z.ú.
Věra Čadilová	SPC při Národním ústavu pro autismus
Michaela Hörzenbergerová	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.
Jana Čechová	MAP Posázaví – ORP Benešov
Radmila Veselá	MAP Sedlčany

Zdroj: ŠKS

Tabulka 2: Další oslovení, spolupracující v rámci skupiny

Jméno	Organizace
Bc. Jan Kouřil	Středisko rané péče NAUTIS
Mgr. Hana Fechtnerová	Středisko ROSA, z.s.
PhDr. Kateřina Štinglová	Diakonie ČCE – středisko Praha
PhDr. Zora Dušková	Dětské krizové centrum, z.ú.
Markéta Galbavá, DiS.	Rodinné centrum ROUTA, z.s.
Routa Tomášková	Rodinné centrum ROUTA, z.s.
Hana Joglová	Romodrom o.p.s.

Jméno	Organizace
Martina Zikmundová	Česká asociace streetwork, z.s.
Markéta Křečková	Spolek Naděje pro děti úplňku
Monika Stehlíková, DiS.	Odbor Bezpečnostní ředitel KÚ
Por. Bc. Zdeněk Chalupa	Tiskový mluvčí KŘ Policie SK
Mgr. Josef Smrž	Sociální odbor KÚSK
Mgr. Markéta Taraležková	Zástupce kurátorů pro mládež a zástupci orgánu péče o dítě MÚ Černošice
Petr Steklý	Prostor Plus o. p s
Cyril Koky	Romský koordinátor KÚ
Kristýna Titěrová	META o.p.s.
Tomáš Danzer	Ředitel ZŠ a MŠ Komenského Nymburk
Tomáš Hlaváč PaedDr.	Ředitel SŠ Příbram
Alena Slánová	Krajská síťarka MPSV pro Středočeský kraj
Mgr. Petra Rajmanová	Koordinátorka pro ORP Vlašim, Komunitní plánování sociálních služeb na okrese Benešov
Jana Kocurová	Lokální síť ař Říčany, MPSV
Ing. Magdalena Thorová	NAUTIS, výkonná ředitelka
Mgr. Táňa Kadlecová	Ředitelka ZŠ a MŠ Montessori
kpt. Mgr. Martin Strašík	PČR Styčný důstojník pro národnostní menšiny Středočeského kraje
Renata Baxová	Proxima Sociale
Kateřina Ondrová	Proxima Sociale
Alžběta Černochová	Proxima Sociale

Zdroj: ŠKS

2. STŘEDOČESKÝ KRAJ

Středočeský kraj jako vyšší územně samosprávný celek byl vytvořen v roce 2000. Oproti ostatním krajům nemá krajské město a svojí rozlohou se řadí k největším krajům v České republice. Podle údajů Českého statistického úřadu dochází ve Středočeském kraji každoročně k nárůstu počtu obyvatel. Středočeský kraj patří počtem obyvatel na první místo mezi kraji v ČR. Vzhledem k dobré dopravní dostupnosti do hlavního města Prahy se do kraje přistěhovalo mnoho mladých rodin a mladých lidí, u kterých lze předpokládat, že zde budou chtít založit rodinu. Z demografického hlediska je proto velmi důležité přizpůsobit počet a následný chod škol v souladu s nárůstem obyvatelstva.

2.1 Cíle a priority společného vzdělávání

Cílem a prioritou Středočeského kraje v oblasti vzdělávání je ustanovit vzdělávací systém, který bude poskytovat všem jedincům v maximální možné míře rovné vzdělávací příležitosti. Tomuto ideálu se má vzdělávací politika Středočeského kraje co nejvíce přiblížit. Nejenom Středočeský kraj, ale celá Česká republika trpí vysokou mírou nerovnosti v přístupu ke vzdělávání. Již v útlém věku dochází k rozřazování jednotlivých žáků do různých typů tříd, popřípadě škol. Toto znevýhodnění se nejčastěji týká žáků s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění, žáků s odlišným mateřským jazykem, žáků z kulturně odlišného prostředí a žáků se ZP.

2.2 Financování inkluze

Inkluzivní opatření a na ně navazující programy a projekty bude prioritně řešit projekt KAP II a IKAP II. Z diskuzí, které předcházely přípravě IKAP II, vyplynulo několik prioritních oblastí, například potřeba systémovějších opatření (což je i aktivita doporučovaná výzvou MŠMT na zpracování IKAP II). Z tohoto důvodu největší oblast aktivit spadá pod podporu rovných příležitostí ve vzdělávání. Školy (partneři projektu) podpoří žáky a studenty se SVP, a to v objemu 1 470 000 Kč. Dále podpoří nadané žáky a studenty částkou 2 245 000 000 Kč. Podpora rovných příležitostí v sobě zahrnuje, mimo výše uvedené oblasti, také děti ze sociálně vyloučených lokalit, děti s OMJ a děti s fyzickým handicapem. Tato oblast bude pokryta částkou 31 800 000 Kč, a to jak na přímou práci se žáky, tak na rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků. Celkem tedy na podporu rovných příležitostí ve vzdělávání půjde z IKAP II 35 515 000 Kč.

2.3 Charakteristika školství

K 30. 9. 2018 byl Středočeský kraj zřizovatelem celkem 184 příspěvkových organizací. Jedná se o 116 středních škol (vyšší odborné školy, kterých bylo v kraji celkem 15, mají společné ředitelství se školami středními), 4 samostatné mateřské školy speciální, 34 subjektů poskytujících základní vzdělání pro žáky se SVP včetně 14 škol poskytujících obor vzdělání Praktická škola, které měly s těmito školami společné ředitelství, 1 školní statek, 14 dětských domovů, 11 středisek volného času, 18 základních uměleckých škol, Pedagogicko-psychologickou poradnu Středočeského kraje, která má dvanáct odloučených pracovišť, a Vzdělávací institut Středočeského kraje – zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Soukromými subjekty, církvemi a obcemi bylo dle Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji ve školním roce 2018/2019 celkem 1 179 škol a školských zařízení. Obcemi bylo zřizováno 242 samostatných základních škol, 451 mateřských škol, další školy byly zřízené jako společné subjekty s více součástmi. Umělecké vzdělávání zajišťovalo 33 samostatných základních uměleckých škol a 3 spojené základní umělecké školy. Střední vzdělávání bylo poskytováno Obchodní akademií Neveklov a Waldorfskou školou Příbram – základní školou a střední školou (započítána pod ZŠ). Rovněž Základní škola a Praktická škola Benešov, Konopišťská 386 je započítána pod ZŠ.

Obce zřizovaly 10 středisek volného času a 34 samostatných zařízení školního stravování. Celkem 14 subjektů bylo zřizováno církvemi, soukromými subjekty bylo zřizováno 161 škol a školských zařízení.

Školy mají za úkol nejen plnit funkce vzdělávací, ale zároveň rozpoznávat a odstraňovat překážky, které by mohly bránit jednotlivcům v dosažení jejich maximálního úspěchu a zároveň napomáhat tomu, aby výsledky žáků byly minimálně ovlivněny okolnostmi, které nemohou změnit, ale aby závisely výhradně na jejich úsilí.

Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo předškolní zařízení 50 797 dětí. Tyto děti se vzdělávaly v 789 mateřských školách. Z tohoto počtu bylo 11 mateřských škol určeno pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. V těchto speciálních mateřských školách, které byly zřízeny samostatně, při základní škole, nebo při dětském domově, se vzdělávalo 265 dětí.

V systému základního vzdělávání se ve školním roce 2018/2019 celkem vzdělávalo 129 519 žáků. V

běžných třídách se vzdělávalo 126 747 žáků, ve speciálních třídách 2 772 žáků.

Níže uvedená tabulka reflektuje oborovou strukturu nabízenou ve SŠ zřizovaných SK.

Tabulka 3: Oborová struktura – skupiny příbuzných oborů vzdělání – středních škol zřizovaných Středočeským krajem (všechny formy vzdělávání) – počty žáků ve skupinách oborů vzdělání ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019

Skupina oborů	Název skupiny příbuzných oborů	Žáci celkem 2017/2018	Žáci celkem 2018/2019
16	Ekologie a ochrana životního prostředí (4)*	113	96
18	Informatické obory (10)	852	871
23	Strojírenství a strojírenská výroba (32)	2 628	2 613
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (16)	1 831	1 881
28	Technická chemie a chemie silikátů (1)	7	12
29	Potravinářství a potravinářská chemie (18)	715	698
33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (12)	434	432
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie (22)	1 053	1 052
37	Doprava a spoje (3)	96	104
39	Speciální a interdisciplinární obory (4)	524	505
41	Zemědělství a lesnictví (25)	1 837	1 822
43	Veterinářství a veterinární prevence (5)	357	399
53	Zdravotnictví (9)	1 021	1 134
63	Ekonomika a administrativa (23)	2 105	2 103
64	Podnikání v oborech, odvětví (18)	615	618
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus (24)	2 287	2 214
66	Obchod (19)	758	766
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost (8)	608	628
69	Osobní a provozní služby (7)	564	558
72	Publicistika, knihovnictví a informatika (1)	76	63
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče (14)	935	925
78	Obecně odborná příprava (32)	1 593	1 691
79	Obecná příprava (29)	11 603	11 669
82	Umění a užité umění (3)	245	240
Celkem v denní formě vzdělávání		32 857	33 094
21	Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství (1)	28	25
23	Strojírenství a strojírenská výroba (5)	39	36
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (3)	41	39
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie (1)	7	10
53	Zdravotnictví (3)	153	160
64	Podnikání v oborech, odvětví (16)	522	320
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost (2)	34	19
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče (3)	274	257
Celkem v ostatních formách vzdělávání		1 098	866

Zdroj: MŠMT – výkaz M 8

* počet škol (v roce 2018)

Z výše uvedené tabulky je patrné, že ve většině skupin příbuzných oborů v posledních dvou letech nedochází k výraznému poklesu nebo vzrůstu, až na některé specifické obory. Například ve zdravotnických oborech došlo k mírnému nárůstu, naopak v oborech gastronomických dochází k výraznějšímu poklesu žáků.

Tabulka 4: Střední vzdělávání – počty žáků ve středních školách podle druhu vzdělávání a dosaženého vzdělání, všichni zřizovatelé

Kód dosaženého vzdělání	Název	2016/2017	2017/2018	2018/2019
C	Základní vzdělání	235	291	351
E	Nižší střední odborné vzdělání	1 444	1 321	1 229
H	Střední odborné vzdělání s výučním listem	7 264	7 397	7 371
J	Střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu	35	45	36
K	Úplné střední všeobecné vzdělání	12 404	12 484	12 620
L	Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou	2 607	2 554	2 534
M	Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	13 304	13 225	13 303
Celkem v denní formě vzdělávání – počet studií		37 293	37 317	37 444
H	Střední odborné vzdělání s výučním listem	154	181	176
L	Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou	1 115	852	679
M	Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	1 288	1 085	1 174
Celkem v ostatních formách vzdělávání – počet studií		2 557	2 118	2 029

Zdroj: MŠMT – výkaz M 8

Z výše uvedené tabulky je patrné, že ve volbě typu vzdělávání a dosaženého vzdělání došlo k výrazným změnám v průběhu posledních tří let.

Alarmující je nárůst žáků, kteří ukončí vzdělávání se základním vzděláním. V podrobnějším členění ukazuje tento trend za školní rok 2018/19 následující přehled.

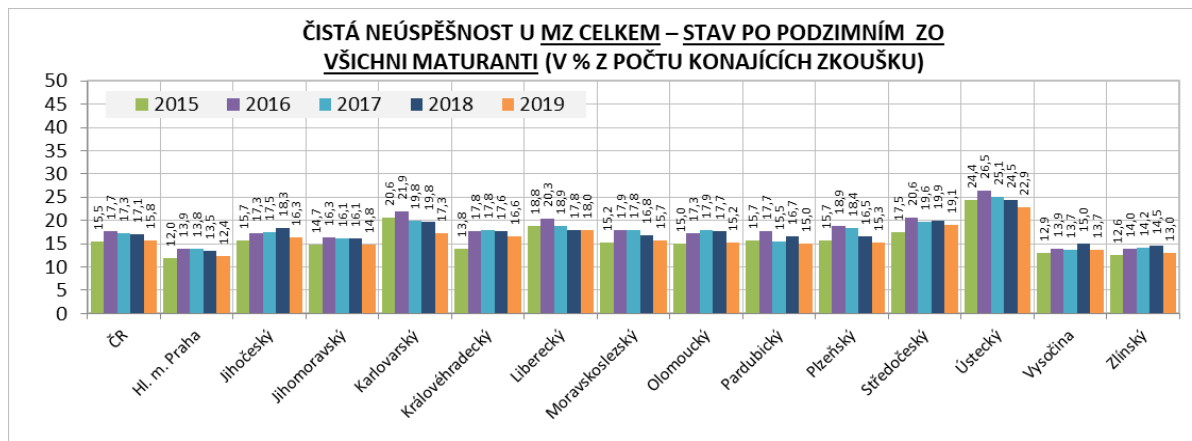
Tabulka 5: Ukončení povinné školní docházky ve Středočeském kraji dle ORP

ORP	Celkem ukončení povinné školní docházky – běžné třídy základní školy	Ukončení povinné šk. docházky – 7. r.	Ukončení povinné šk. docházky – 8. r.	Předčasné odchody (%)
Benešov	519	2	4	1,2
Beroun	479	4	18	4,6
Brandýs n. Labem – Stará Boleslav	660	5	16	3,2
Čáslav	201	1	4	2,5
Černošice	896	1	16	1,9
Český Brod	155	2	12	9,0
Dobříš	195	0	4	2,1
Hořovice	224	3	3	2,7
Kladno	963	10	40	5,2

Zdroj: MŠMT, výpočet Agentura pro sociální začleňování

Předčasné odchody ze vzdělávání jsou vymezeny jako „podíl osob ve věku 18–24 let, které dosáhly vzdělání maximálně úrovně ISCED 2 a nejsou v procesu formálního vzdělávání a odborné přípravy. Oproti trendu v drtivé většině zemí EU, kde dochází k poklesu či stagnaci míry odchodů ze vzdělávání, dochází v České republice v posledních letech k jejímu setrvalému nárůstu, což se týká i Středočeského kraje. Hlavním zdrojem tohoto nárůstu jsou žáci, kteří neuspěli u státní maturitní zkoušky, k jejímuž plošnému zavedení došlo v r. 2011.

Ve Středočeském kraji je neúspěšnost maturantů druhá nejvyšší v ČR, hned za Ústeckým krajem, o čemž svědčí data pravidelně uveřejňovaná společností CERMAT.

Zdroj: CERMAT¹

¹ https://data.cermat.cz/files/files/Krajsky-pohled/MZ15-19_KRAJSKE_VYSLEDKY_web_final.pdf

Tabulka 6 – Maturitní zkoušky 2019, stav po podzimním zkušebním období – čistá neúspěšnost dle krajů a typu školy

Kraj	Celkem		Gymnázia		Lycea		SOŠ		SOU		Nástavby	
	Konali	Čistá neúspěšnost	Konali	Čistá neúspěšnost	Konali	Čistá neúspěšnost	Konali	Čistá neúspěšnost	Konali	Čistá neúspěšnost	Konali	Čistá neúspěšnost
Celá ČR	66165	11,4	21405	1,6	3499	5,5	32273	13,6	4752	23,5	4236	35,8
Praha	10440	9,2	3753	2,2	604	5,6	5026	11,0	529	23,4	528	31,6
Jihočeský	4134	12,0	1281	1,9	231	5,2	2041	14,6	315	20,6	266	36,5
Jihomoravský	7193	10,2	2655	1,2	353	6,2	3227	13,4	548	15,9	410	38,8
Karlovarský	1434	12,8	500	3,0	69	4,3	697	14,2	77	32,5	91	46,2
Královehradecký	3729	12,4	1155	1,5	220	5,9	1895	14,0	238	39,9	221	32,6
Liberecký	2301	12,9	662	2,9	140	3,6	1207	15,3	136	21,3	156	37,2
Moravskoslezský	7613	11,0	2334	0,9	527	4,7	3678	12,6	574	25,8	500	36,6
Olomoucký	4163	11,1	1347	0,8	198	3,5	1915	13,9	353	20,4	350	30,0
Pardubický	3392	11,5	1022	0,7	170	8,8	1705	13,8	275	21,8	220	32,7
Plzeňský	3326	10,9	945	1,2	169	5,9	1680	11,7	300	21,7	232	34,1
Středočeský	6016	14,1	1929	1,7	364	6,9	2840	17,0	357	24,6	526	42,0
Ústecký	4552	16,6	1377	2,8	265	6,4	2375	21,2	264	33,3	271	40,2
Vysočina	3599	9,4	1078	0,9	134	2,2	1914	10,2	294	22,1	179	36,3
Zlínský	4273	9,7	1367	0,7	55	3,6	2073	10,1	492	21,7	286	30,4

Zdroj: CERMAT

Tabulka 7: Další absolventi a osoby ukončivší střední vzdělávání jiným než standardním způsobem

Další absolventi a ukončivší vzdělávání – SŠ					
Školní rok 2016/2017		Školní rok 2017/2018		Školní rok 2018/2019	
Absolventi, kteří vykonali závěrečnou zkoušku později než 30.9.	Osoby, které ukončily studium bez zkoušky (pouze úspěšně ukončen poslední ročník)	Absolventi, kteří vykonali závěrečnou zkoušku později než 30.9.	Osoby, které ukončily studium bez zkoušky (pouze úspěšně ukončen poslední ročník)	Absolventi, kteří vykonali závěrečnou zkoušku později než 30.9.	Osoby, které ukončily studium bez zkoušky (pouze úspěšně ukončen poslední ročník)
290	1451	361	1400	278	1408

Zdroj: ŠKS

Nárůst počtu studentů, kteří vykonali závěrečnou zkoušku později než 30.9., je patrný mezi prvními dvěma školními roky, naopak v roce posledním (2018/19) klesl počet těchto studentů pod hodnoty roku prvního (2016/17) - o 12 studentů. Naopak v počtu žáků, kteří ukončili studium bez zkoušky, dochází k postupnému poklesu.

Tabulka 8: Základní školy zřízené podle § 16, odst. 9 ŠZ (které se zaměřují na žáky se zvýšenou mírou podpory – bývalé základní školy praktické či zvláštní), jejichž zřizovatelem je Středočeský kraj, ke dni 30. 9. 2018

Název školy
Základní škola, Vlašim, Březinská 1702
Základní škola, Votice, Smetanova 153
Střední škola a Základní škola Beroun, příspěvková organizace
Základní škola Hořovice, příspěvková organizace
Základní škola, Žebrák, Hradní 67
Dětský domov, Základní škola a Mateřská škola Ledce, příspěvková organizace
Základní škola Slaný, příspěvková organizace
Základní škola, Mateřská škola a Praktická škola Kolín, příspěvková organizace
Základní škola a Praktická škola, Český Brod, Žitomířská 1359
Základní škola Kouřim, příspěvková organizace
Základní škola Pečky, příspěvková organizace
Základní škola a Praktická škola Kutná Hora, příspěvková organizace
Základní škola Čáslav, příspěvková organizace
Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643
Základní škola a Praktická škola Neratovice, příspěvková organizace
Střední škola, Základní škola, Mateřská škola, Dětský domov a Speciálně pedagogické centrum Mladá Boleslav, příspěvková organizace
Základní škola Mladá Boleslav, příspěvková organizace

Název školy
Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace
Základní škola, Mnichovo Hradiště, Švermova 380
Základní škola a Mateřská škola při Léčebně dr. L. Filipa, Poděbrady, nám. T. G. Masaryka 482
Speciální základní škola Poděbrady, příspěvková organizace
Dětský domov, Praktická škola, Základní škola a Mateřská škola Nymburk, příspěvková organizace
Praktická škola a Základní škola Lysá nad Labem, příspěvková organizace
Základní škola, Městec Králové, Nám. Republiky 303
Základní škola a Mateřská škola při o. p. s. Olivově dětské léčebně, Říčany, Olivova 224
Základní škola a Praktická škola, Kostelec nad Černými lesy, K Jatkám 748
Základní škola, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, příspěvková organizace
Základní škola, Olešovice, Ringhofferova 436
Základní škola Psáry, příspěvková organizace
Odborné učiliště, Praktická škola, Základní škola a Mateřská škola Příbram IV, příspěvková organizace
Základní škola a Dětský domov Sedlec - Prčice, Přestavlky 1, příspěvková organizace
Základní škola, Sedlčany, Konečná 1090
Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Rakovník, příspěvková organizace
Základní škola, Mateřská škola a Praktická škola Jesenice, příspěvková organizace

Zdroj: ŠKS

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ke dni 30. 9. 2018 bylo ve Středočeském kraji celkem 34 škol zřízených podle § 16, odst. 9 školského zákona, jejichž zřizovatelem je Středočeský kraj.

Tabulka 9: Základní školy zřízené podle § 16, odst. 9 ŠZ (které se zaměřují na žáky se zvýšenou mírou podpory – bývalé ZŠ praktické či zvláštní), jejichž zřizovatelem je obec – k 30. 9. 2018

Název školy
Speciální základní škola a Mateřská škola Kladno, Pařížská 2199, příspěvková organizace
Speciální základní škola Rožmitál pod Třemšínem
4. základní škola Nerudova Říčany, příspěvková organizace
Základní škola, Mníšek pod Brdy, Komenského 886
Základní škola Dobříš, Lidická 384
Základní škola Kralupy nad Vltavou, Jodlova 111, příspěvková organizace
Základní škola a Praktická škola Benešov, Konopištská 386

Zdroj: ŠKS

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ke dni 30. 9. 2018 bylo ve Středočeském kraji celkem 7 škol zřízených podle paragrafu 16, odst. 9 školského zákona, jejichž zřizovatelem je obec.

Tabulka 10: Speciální třídy ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 ve školách, které nejsou zřízeny podle § 16, odst. 9 ŠZ

Název školy	počet speciálních tříd	
	2017/2018	2018/2019
Základní škola Mladá Boleslav, Komenského nám. 76, příspěvková organizace	22	21
Základní škola se speciálními třídami Mělník, příspěvková organizace	7	9
Základní škola Kolín IV., Prokopa Velikého 633	7	5
Základní škola a Mateřská škola Zaječov, okres Beroun	1	1
Základní škola Vítězslava Háška Odolena Voda	2	2
Základní škola a Základní umělecká škola Líbeznice, příspěvková organizace	2	3
Základní škola Úvaly	2	2
Městská mateřská škola Hořovice	1	1
Základní škola Čerčany, okres Benešov	1	2

Název školy	počet speciálních tříd	
	2017/2018	2018/2019
Základní škola Dobřichovice	1	1
4. základní škola Nerudova Říčany, příspěvková organizace	2	6
Základní škola a Mateřská škola Kamýk nad Vltavou, příspěvková organizace	2	2
Základní škola Dobříš, Lidická 384	4	6
Mateřská škola Kladno, Lacinova 2408	1	1
Základní škola, Základní umělecká škola a Mateřská škola, Stochov	3	3
Základní škola Kladno, Brjanská 3078	3	3
Základní škola, Kladno, Pařížská 2249	8	7
Základní škola Kladno, Školská 322	2	1
Základní škola a Mateřská škola Klobuky, okres Kladno	2	1
Střední škola řemesel Kunice, příspěvková organizace	6	6
Odborné učiliště, Praktická škola, Základní škola a Mateřská škola Příbram IV, příspěvková organizace	26	19
Střední odborné učiliště stavební, Benešov, Jana Nohy 1302	2	2
Střední odborné učiliště, Hubálov 17	3	3
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Vlašim, Zámek 1	4	4
Střední odborné učiliště a Praktická škola Kladno - Vrapice, příspěvková organizace	14	9
Střední odborné učiliště, Čáslav, Žižkovo nám. 75	6	4
Integrovaná střední škola, Jesenice, Žatecká 1	3	3
Celkem speciálních tříd	137	127

Zdroj: ŠKS

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ke dni 30. 9. 2018 bylo ve Středočeském kraji celkem 127 speciálních tříd ve školách, které nejsou zřízeny podle § 16, odst. 9 ŠZ. Mezi zařízení s největším

počtem speciálních tříd patří ZŠ Mladá Boleslav, Komenského nám. 76, příspěvková organizace, a Odborné učiliště, Praktická škola, ZŠ a MŠ Příbram IV, příspěvková organizace a Střední odborné učiliště a Praktická škola Kladno - Vrapice, příspěvková organizace.

Tabulka 11: Základní školy – žáci s SVP individuálně inkludovaní v běžné třídě podle druhu postižení – denní forma studia

Druh postižení	Počet žáků			
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
S vývojovými poruchami učení	4 061	4 577	5 600	5 604
S mentálním postižením	162	225	310	323
S poruchami autistického spektra	239	291	255	255
S tělesným postižením	102	110	95	95
Se sluchovým postižením	76	77	68	68
Se zrakovým postižením	63	76	113	114
S kombinovanými vadami	182	214	729	743
S vadami řeči	443	544	1 015	1 016
S vývojovými poruchami chování	1 299	1 611	2 859	2 879
Celkem	6 627	7 725	11 044	11 097

Zdroj: MŠMT

Jak je patrné z tabulky výše, dochází neustále k nárůstu žáků se SVP v běžných třídách, v průběhu 3 let v celkovém počtu o téměř dvojnásobek. Tento nárůst tvoří rozhodující měrou žáci s poruchami učení, poruchami chování nebo s vadami řeči (narušenou komunikační schopností). Dle analýzy MŠMT však prakticky všichni do náběhu inkluze v běžných ZŠ již byli. Přidělováním podpory a jejím rozšířením i na nižší stupně podpory od září 2016 však došlo k rozšíření jejich počtu a k mylnému dojmu, že „nárůst počtu žáků se SVP“ znamená jejich přesun ze „speciálních“ škol. Dříve totiž tito žáci byli evidováni jako znevýhodnění bez centrálně garantované podpory.

Stejná analýza potom ukazuje, že se zvyšuje počet dětí, které se z běžných škol přesouvají do škol „speciálních“. Celorepublikově více žáků v rámci sledovaných tří let (2016-19) přechází z běžné ZŠ do školy (či třídy) speciální než opačným směrem, a tento trend neustále mírně posiluje. Dokonce před účinností tzv. inkluze byly přechody ze „speciálních“ škol do škol běžných víc než dvojnásobně

vyšší než v r. 2018/19. To může být důsledek změněných diagnostických postupů spočívajících v častější aplikaci principů dynamické diagnostiky – dát šanci s podporou v běžné škole a v případě, že pokračování není v zájmu dítěte, vzdělávat ho ve speciální škole.²

„Speciální škola“ je název dříve pomocné školy pro děti se středním mentálním postižením dle § 48 ŠZ.

§ 48

Vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem

(1) Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem se mohou vzdělávat v základní škole „speciální“, a to na žádost zákonného zástupce a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení.

(2) Vzdělávání v základní škole speciální má deset ročníků a člení se na první stupeň a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až šestým ročníkem, druhý stupeň sedmým až desátým ročníkem.

dle § 45

Stupně vzdělání

(1) Stupeň základního vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Stupeň základního vzdělání se získá po splnění povinné školní docházky rovněž úspěšným ukončením kursu pro získání základního vzdělání uskutečňovaného v základní nebo střední škole (§ 55 odst. 3).

(2) Ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální získá žák základy vzdělání.

§185 ŠZ, odst. (3)

Zvláštní škola podle dosavadních právních předpisů je základní školou podle tohoto zákona. Pomocná škola podle dosavadních právních předpisů je základní školou speciální podle tohoto zákona. Střední odborné učiliště, gymnázium, střední odborná škola, učiliště, střední speciální škola,

² Zdrojem informací a dat je Zpráva z Analýzy implementace společného vzdělávání v období 1. 9. 2016 – 30. 9. 2018 prezentované v dubnu 2019 a dostupné zde: <http://stanislavstech.cz/wp-content/uploads/2019/07/Analy%CC%81za-spolec%CC%8Cne%CC%81ho-vzde%CC%8Cia%CC%81va%CC%81ni%CC%81-za-obdobi%CC%81-fin-3.pdf>

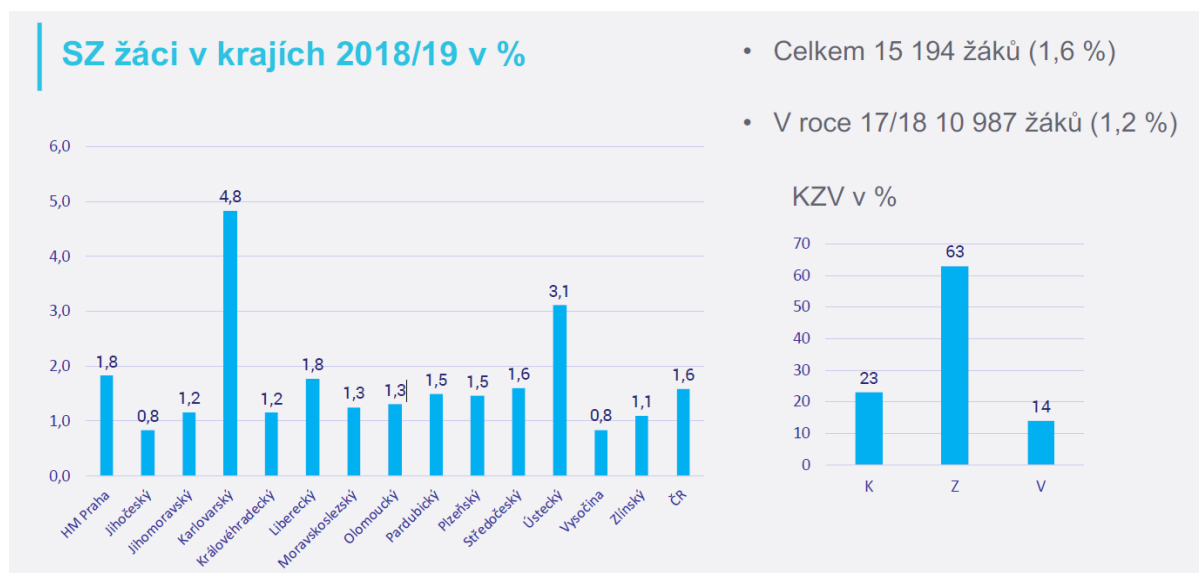

odborné učiliště a praktická škola podle dosavadních právních předpisů jsou střední školou podle tohoto zákona.

V praxi se přesto stále používá pojem speciální škola pro školy zřízené podle § 16 odst. 9, tedy pro školy určené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (v tomto § vyjmenovanými), mezi nimi pro děti s lehkým mentálním postižením.

Toto pojmové zmatení je typické pro současnou legislativu, proto se v dokumentu používá pojem „speciální školy“ v uvozovkách.

Zajímavé je i srovnání s ostatními kraji, zveřejněné na závěrečné konferenci projektu KIPR, který realizuje NÚV (nyní součástí NPI ČR).

Zdroj: NÚV (nyní součástí NPI ČR) – projekt KIPR³

Analýza prvního roku implementace společného vzdělávání MŠMT pak ukázala, že:

- nedošlo k žádnému exodu žáků se SVP ze škol „speciálních“ do škol běžných, do běžných škol přešly ty děti, jejichž znevýhodnění umožňuje s podporou vzdělávání v běžné škole,
- nedošlo k žádnému oslabení, natož likvidaci speciálního školství; paradoxně systém podpůrných opatření podpořil žáky „speciálních“ škol a rozhodně nevedl k bezhlavému přechodu žáků s mentálním postižením do běžných škol,
- došlo k přetížení školských poradenských zařízení zejména v souvislosti s rediagnostikou žáků se SVP,

³ <http://www.nuv.cz/kipr/vystupy-zaverecne-konference>

- náběh společného vzdělávání komplikovala nová administrativa spojená s nárokovými podpůrnými opatřeními (formulář Doporučení, nové výkazy ve školní matrice),
- získávání kompetencí k inkluzivnímu vzdělávání pokrylo jen minimum pedagogů (5 %) a nedošlo ke „kaskádovému efektu“, tj. k šíření informací od vyškolených pracovníků dál; informace byly také příliš často nejednotné⁴.

Rovněž ze závěrů ČŠI pak vyplývá, že vzdělávání pedagogů zaměřené na výše uvedené skupiny žáků je nedostatečné.

Velký zájem o příslušná témata vzdělávání vyplynul i z průzkumu mezi učiteli ZŠ a SŠ provedeného v rámci přípravy projektu na Implementaci Krajského akčního plánu pro roky 2020-23. Odpovědi přišly z více jak 70 ZŠ a 40 SŠ ve Středočeském kraji a největší zájem byl právě o témata spadající do inkluze a podpory demokratického klimatu na škole vůbec.

Tabulka 12: Počet zájemců o vzdělávání v rámci podpory demokratického klimatu na škole

Zaměření kurzu	Celkem SŠ	Celkem ZŠ	Celkem
Problémové chování a jeho řešení	89	206	295
Komunikace s žákem s nežádoucími projevy chování	69	158	227
Prevence syndromu vyhoření, mindfulness a antistresové aktivity	87	121	342
Diferenciace výuky s ohledem na odlišné potřeby žáků	54	146	200
Asistent pedagoga v systému školy (efektivita, zásady, pravidla pro všechny zúčastněné)	8	136	144
Prevence šikanování – podpora pozitivních vztahů v třídním kolektivu	56	86	142
Supervize, networking, bálintovské skupiny, debaty a diskuse se sdílením zkušeností	22	117	139
Zvládání stresových situací	34	98	132
Jak komunikovat s rodiči	58	65	123
Konfliktní situace	42	69	111
Školní poradenské pracoviště – organizace poradenských služeb ve škole	60	47	107
Podpůrná skupina pro asistenty pedagoga	2	104	106

⁴ <http://www.pedagogicke.info/2017/10/msmt-analyza-prvniho-roku-implementace.html>

Zaměření kurzu	Celkem SŠ	Celkem ZŠ	Celkem
Asertivní komunikace pro pedagogy	40	52	92
Komunikace s rodiči	31	61	92
Projektové vyučování	31	61	92
Diferenciace výuky s ohledem na odlišné potřeby žáků	30	52	82
Krizové situace z pohledu dítěte – zkušenosti z Linky důvěry	47	35	82
Supervize pedagogické praxe	36	43	79
Inkluze v praxi	33	45	78
Diagnostické a intervenční postupy pro žáky s obtížemi v M	0	72	72
Nové výukové metody podporující rovnost ve vzdělávání	14	57	71
Posilování pozitivní hodnotové orientace, prevence rizikového sexuálního chování, prevence rasismu a xenofobie	8	46	54
Inkluze v praxi – příklady dobré praxe ve třídě	0	48	48
Rovné příležitosti ve vzdělávání	42	5	47
Inkluze v praxi ředitele školy	16	30	46
Manipulace	27	19	46
Rodina během a po rozpadu – dopady do vzdělávání, role školy	3	37	40
Herní aktivity do třídy a jak je pedagogicky vytěžit	38	0	38
Žáci s psychiatrickou diagnózou jednání se žákem, rodiči, právní náležitosti	30	0	30
Muzikoterapie pro celostní rozvoj	4	22	26
Domácí násilí – dopady do vzdělávání, role školy	3	22	25
Metody psychohygieny pro učitele	24	0	24
Metody výuky pro žáky s OMJ	4	20	24
Oceňování, kladné sebepojetí a emoční podpora: Jak být prospěšný sobě i žákům?	23	0	23
Supervize pedagogické praxe	6	17	23
Jak pedagogicky uchopit neočekávanou situaci při práci s heterogenním kolektivem	21	0	21
Kooperativní vyučování, kritické myšlení a sebezkušenost	20	0	20
Kritické myšlení v pedagogické praxi	19	0	19
Jak zpřístupnit zdroje, povzbudit sebevědomí a poznat silné stránky?	18	0	18
Zprostředkované učení v praxi – využití v rámci individualizace a inkluze	6	12	18
Úvod do genderu	6	9	15

Zdroj: Kraj – dotazníkové šetření na ZŠ a SŠ ve Středočeském kraji v roce 2019/20

Tabulka 13: Střední školy – žáci s SVP – speciální třídy k 30. 9. 2018

Střední školy žáci s SVP – speciální třídy	počet
S mentálním postižením	382
Se sluchovým postižením	0
Se zrakovým postižením	1
Se závažnými vadami řeči	3
S tělesným postižením	3
Se souběžným postižením	281
S vývoj. poruchy učení	53
S vývoj. poruchy chování	30
S poruchami autistického spektra	8
Celkem	761

Zdroj: ŠKS

V uvedené tabulce jsou uvedeny agregované údaje za celý Středočeský kraj ke dni 30. 9. 2018.

Kraj je většinovým zřizovatelem škol poskytujících střední vzdělání. Na středních školách ve Středočeském kraji se vzdělávalo v denní formě vzdělávání ve školním roce 2018/2019 celkem 37 444 žáků. Z toho ve středních školách 37 027 žáků a ve školách pouze pro žáky s SVP 417 žáků. V oborech E se vzdělávalo 1 229 žáků v 23 školách. Tyto školy jsou většinou integrované, tj. mají více učebních oborů a více typů vzdělávání. Tři školy pro žáky se SVP (Kladno - Vrapice, Příbram, Kunice), do nichž docházelo 353 žáků, jsou výhradně pro E obory. Ve Střední zdravotnické škole v Nymburku se vzdělávalo 23 žáků v oboru J.⁵

Obory středního vzdělávání kategorie E, na kterých je studium tříleté nebo dvouleté a jejichž výstupem pro absolventy studia je výuční list, mají nižší nároky v oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání a jsou určeny především pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, např. pro absolventy dřívějších speciálních základních škol a žáky, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku základní školy. Obory připravují žáky pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání a ve službách. Přestože implementace společného vzdělávání tyto

⁵ Zdrojem dat je Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2017/2018, dostupná z

<https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20875/63501/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va+2017+-+2018?version=1.0>

obory nepodporuje, pro společnost jsou velmi přínosné. Uplatnitelnost dětí z těchto oborů je obrovská. Speciální postavení má Odborné učiliště Kladno – Vinařice s 285 žáky E oborů dálkového studia ve výkonu trestu. Jednoleté a dvouleté praktické střední školy jsou zřízeny při 14 základních školách a při 5 středních školách a navštěvovalo je celkem 351 žáků.

2.4 Poradenská zařízení

Dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením jsou poskytovány poradenské služby. Tyto poradenské služby, mezi které patří odborné pedagogicko-psychologické a speciálně pedagogické služby v otázkách osobnostního, sociálního, vzdělávacího a profesního vývoje a preventivně výchovná péče, poskytují v kraji školská poradenská zařízení (pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra) a školní poradenská pracoviště. Služby poskytují v rámci své územní působnosti.

Ve Středočeském kraji tuto službu poskytuje Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje (dále jen PPP SK), speciálně pedagogická centra zřízená při základních a středních školách a školská poradenská zařízení (ŠPZ) zřizovaná jinými subjekty. PPP SK má sídlo v Kolíně, v ulici Jaselská 826. Jedná se o samostatné poradenské zařízení s celokrajskou působností. PPP SK je nástupnickou organizací dvanácti okresních pedagogicko-psychologických poraden Středočeského kraje. Tyto poradny, včetně odloučených pracovišť, se nacházely ve městech Praha, Benešov, Český Brod, Hořovice, Králův Dvůr, Kladno, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Příbram, Rakovník, Vlašim, Strančice, Jílové u Prahy. Nyní tvoří odloučená pracoviště.

Ve školním roce 2018/2019 meziročně narostl počet klientů, jimž byla poskytnuta poradenská služba (celkově o 5,8 %). Tento nárůst se týká především žáků ZŠ a SŠ. Opět významně stoupl počet výkonů vázaných na metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům škol (o 8,8 %), ale též žádostí převáděných do dalšího školního roku (o 20,08 %). Z pohledu veškerých vykazovaných výkonů jde o meziroční nárůst (ve výši 10,9 %), bohužel se netýká pouze přímé práce s klientem, nýbrž i s ní spojených administrativních úkonů při zpracování potřebné dokumentace (dopad legislativních změn na činnost ŠPZ i strukturu poradenských výkonů).⁶

⁶Zdrojem dat je Výroční zpráva o činnosti Pedagogicko-psychologické poradny Středočeského kraje, Jaselská 826, 280 02 Kolín IV za školní rok 2018/19.

Tabulka 14: Počet klientů PPP SK ve školním roce 2016/2017 až 2018/2019

Klienti	2016/2017	2017/2018	2018/2019
z mateřské školy	4 388	4 173	4 260
z přípravné třídy/přípravného stupně	84	37	51
ze základní školy	9 111	9 720	10 454
ze střední školy	1 189	1 275	1 381
z VOŠ a konzervatoře	3	4	1
z rodiny, školsky nezařazení	133	78	34
Celkem	14 908	15 287	16 181

Zdroj: VZ PPP SK

Ve školním roce 2018/2019 provedli pracovníci PPP SK 6 957 klientům komplexní vyšetření. Odborných podkladů pro vzdělávací opatření bylo celkem 26 063. Z hlediska charakteru vyšetření jednoznačně převažuje individuální případová práce (96,7 %), na níž se zpravidla podílí i více odborných pracovníků. Skupinová práce spjatá s diagnostikou se v naprosté většině týká profesní orientace vystupujících žáků ZŠ a SŠ. Celkově převažuje zaměření na žáky ZŠ (10 454 klientů, tj. 64,6 %) a předškolní děti (vč. přípravných tříd 4 345 klientů, tj. 26,9 %).

Z hlediska důvodu příchodu do poradny celkově dominuje diagnostika a poradenství při výukových obtížích (8 636 klientů, tj. 53,4 %) a připravenosti na zahájení školní docházky (3 512 klientů, tj. 21,7 %), následuje řešení výchovných problémů (2 322 klientů, tj. 14,4 %) a volba vzdělávací cesty (profesní, ev. studijní orientace; 677 klientů, tj. 4,1 %). Meziročně nedošlo k významnějším změnám.

Pedagogicko psychologické poradny se také setkávají s řadou problémů. Největším je nedostatek odborných pracovníků jak v poradnách, tak přímo ve školách, kde často chybí školní psychologové a školní speciální pedagogové. Pracovníci PPP SK také nevěnují svou pozornost pouze dětem se zdravotním postižením nebo zdravotním či sociálním znevýhodněním, ale cílená pozornost je věnována i péči o děti, žáky a studenty s mimořádným nadáním.

V PPP SK pracují krajské koordinátorky péče o nadané a mimořádně nadané. Smyslem působení

koordinátorek je zajistit jednotný postup při identifikaci a diagnostice kognitivního nadání, adekvátní následné péči a podpoře nadaných dětí a žáků. Ve školním roce 2018/2019 byla poskytnuta odborná péče 84 klientům s mimořádným nadáním.

Některým školám církevních zřizovatelů na území SČ kraje poskytuje poradenské služby na základě dohody o spolupráci Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna se sídlem v Praze. Jedná se o 6 mateřských škol, 3 základní školy a jednu střední školu zřízenou podle §16, odst.9 ŠZ. Poradenské služby se týkají individuální práce se žáky nebo zákonnými zástupci (cca 150 výkonů za školní rok), skupinových vyšetření (screening školní zralosti v mateřských školách, depistáž specifických poruch učení, testy studijních předpokladů a profesní orientace v základních školách), metodických konzultací pro pedagogy, služeb metodika prevence a primárních nebo selektivních preventivních programů pro třídní kolektivy.

Tabulka 15: Seznam pedagogicko – psychologických poraden na území Středočeského kraje

Název poradny
Soukromá mateřská škola, základní škola a střední škola Slunce, o.p.s.
Základní škola Český Brod, Žitomířská 885, okres Kolín
OPEN GATE – gymnázium a základní škola, s.r.o.
Střední škola, základní škola a mateřská škola da Vinci
Střední škola VIZE
Lexik, vzdělávací centrum a pedagogicko-psychologická poradna, s.r.o.
Pedagogicko-psychologická poradna STEP s.r.o.
Školské poradenské zařízení – SPC a PPP, Váňova 3180, Kladno
Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna
Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, Kolín, Jaselská 826

Zdroj: MŠMT

Speciálně pedagogická centra (dále jen SPC) jsou školskými poradenskými zařízeními, která poskytují poradenské služby žákům se SVP.

SPC jsou ve Středočeském kraji zřízena jako součást školy. Zaměřují se podle zdravotního postižení svých klientů a zabezpečují poradenské služby pro klienty s jedním zdravotním postižením nebo s

více druhy postižení.

Ve školním roce 2018/2019, stejně jako ve školním roce 2017/2018, bylo na území Středočeského kraje 19 SPC, z nichž 10 bylo zřízeno krajem, 3 obcí a 6 soukromým subjektem. Jedno soukromé SPC (zřízené při Středním odborném učilišti MAVO EDUCATION) mělo ve Středočeském kraji pouze ředitelství, avšak pracoviště se nacházelo v Libereckém kraji (Stráž pod Ralskem).⁷

Středočeský kraj zřizuje SPC v Brandýse nad Labem, Berouně, Kolíně, Mladé Boleslavi, Mnichově Hradišti, Rakovníku, Příbrami, Poděbradech a na Kladně. Obecní SPC jsou pak zřízeny v Benešově a na Kladně. Soukromé SPC jsou ve Stochově, Vinařicích, Benešově, Slaném a v Lysé nad Labem. SPC spolupracují napříč celým spektrem jednotlivých orgánů se školskými poradenskými zařízeními, se školami a dalšími institucemi a odborníky.

Speciálně pedagogická centra v Mladé Boleslavi, v Kolíně, Rakovníku, Brandýse n/L-Stará Boleslavi a v Mnichově Hradišti se specializují na mentální postižení. Speciálně pedagogická centra orientovaná na kombinované vady jsou pak na Kladně, v Unhošti a v Berouně.

Důležitá jsou v této souvislosti data a závěry z analýzy MŠMT, která sleduje podíl klientů na počet odborných pracovníků.

Nejpříznivější podíl počtu potenciálních klientů k počtu odborných pracovníků PPP je v Praze, v Jihomoravském a v Moravskoslezském kraji (od 1 230 po 1 740 na jednoho odborného pracovníka). Nejvíce potenciálních klientů na hlavu mají Středočeský a Jihočeský kraj (přes 2 100).

Dle zmíněné analýzy je nejpříznivější situace v SPC, pokud jde o počet potencionálních klientů na odborného pracovníka, v Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském kraji (od 1 800 do 2 200 klientů). Nejméně jsou pokryté odbornými pracovníky na počet potenciálních klientů kraje Středočeský, Pardubický a Plzeňský (4 200 až 3 800 klientů).

Přítom zvýšená zátěž pracovníků v ŠPZ je dána nikoli počtem reálných klientů (ten stagnoval nebo v PPP v r. 2016/17 dokonce poklesl), ale zvýšenou náročností vyšetření a prací s jeho závěry (Doporučení) a již zmíněným nedostatkem odborných, administrativních i sociálních pracovníků.

Celorepubliková data ukazují, že nejvíce reálných klientů pak obsloužil průměrně jeden odborný

⁷ Zdrojem dat je Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2018/2019, dostupná [z https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20875/63501/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va+2018-2019?version=1.0](https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20875/63501/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va+2018-2019?version=1.0)

pracovník v Karlovarském kraji, dále v Plzeňském kraji a ve Zlínském kraji. Nejméně klientů obsloužil jeden pracovník v průměru ve Středočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

Je tedy jednoznačné, že ve Středočeském kraji je nezbytné posílit odborné a administrativní pozice v ŠPZ.

Střediska výchovné péče

Střediska jsou jednou z forem pomoci směřované k dětem, žákům a studentům, jejich rodinám, školám a školským zařízením. Doplnují služby jiných výchovných a poradenských pracovišť a spolupracují s nimi. Zajišťují preventivně-výchovnou péči pro děti, žáky a studenty s rizikem vzniku a vývoje poruch chování, přičemž poskytují svou intervenci také rodičům nebo školám. Poskytují služby diagnostické, preventivně výchovné a poradenské. Zřizovatelem středisek je MŠMT.

Školské služby poskytovala ve školním roce 2018/2019 střediska výchovné péče na 5 místech Středočeského kraje:

- Pražská 151, 252 29 Dobřichovice (součást právnické osoby Středisko výchovné péče, dětský domov se školou, dětský domov a základní škola, Dobřichovice);
- Tomanova 1361, 274 01 Slaný (součást právnické osoby Středisko výchovné péče, dětský domov se školou, dětský domov a základní škola, Dobřichovice);
- Školní 129, 261 01 Příbram VIII (součást právnické osoby Diagnostický ústav a Středisko výchovné péče, Praha 4, Na Dlouhé mezi 19);
- Na Pustině 1068, 280 02 Kolín II (součást právnické osoby Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a základní škola, Býchory).
- Přední Chlum 23, 262 56 Milešov (součást právnické osoby Středisko výchovné péče Orliček Přední Chlum, o.s.

2.5 Domovy mládeže

Domovy mládeže jako školská výchovná a ubytovací zařízení poskytují žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol ubytování, výchovně vzdělávací činnost a zajišťují jim školní stravování. Internáty poskytují dětem a žákům škol samostatně zřízených pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a dětem přípravného stupně základní školy speciální ubytování a výchovně vzdělávací činnost a zajišťují těmto dětem a žákům školní stravování.

Ve školním roce 2018/2019 zabezpečovalo služby žákům a studentům 50 domovů mládeže. Celkem

bylo v domovech mládeže ubytováno 2 926 žáků a studentů, z toho 90 se speciálními vzdělávacími potřebami. Činnost v nich zabezpečovalo 203 pracovníků. V domovech mládeže bylo ubytováno dalších 395 osob, z toho 280 studentů vysokých škol. Dále je ve Středočeském kraji zřízeno 5 internátů. V 5 internátech s lůžkovou kapacitou 159 lůžek bylo ke dni 30. 9. 2018 ubytováno celkem 116 žáků základních a středních škol s diagnostikovanými speciálními vzdělávacími potřebami. Všechny internáty byly integrovány se školami samostatně zřízenými pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zřízenými Středočeským krajem. Výchovu v internátech zajišťovalo 34 pracovníků, tj. 17,5 přepočtených na celé úvazky. Celkový počet studentů a žáků ubytovaných v domovech mládeže se za poslední tři roky téměř nemění. V posledním školním roce (2018/19) bylo v domovech mládeže a internátech ubytováno celkem 3 048 žáků a studentů. Největší podíl tvoří žáci středních škol, téměř v neměnném počtu po dobu poslední tři školních roků.

2.6 Školní družiny a kluby

Školní družiny a kluby poskytují zájmové vzdělávání ve volném čase převážně žákům základních škol a doplňují tím nabídku zájmového vzdělávání poskytované středisky volného času. Oba typy zařízení existují při základních školách, ale mohou být zřízeny i při víceletých gymnáziích nebo konzervatořích. Ve Středočeském kraji bylo činných celkem 550 školních družin a 101 školních klubů ke dni 30. 9. 2018.

Tabulka 16: Účastníci činnosti školní družiny

Školní rok	Počet zařízení	Počet oddělení	Počet žáků
2016/2017	540	1 754	45 772
2017/2018	546	1 833	47 725
2018/2019	550	1 877	48 652

Zdroj: MŠMT, ŠKS

Školní kluby nabízejí zájmovou činnost ve volném čase především žákům druhého stupně.

Tabulka 17: Účastníci činnosti školního klubu

Školní rok	Počet zařízení	Počet žáků
2016/2017	96	7 799
2017/2018	100	7 776
2018/2019	101	7 826

Zdroj: MŠMT, ŠKS

2.7 Střediska volného času

Významné místo mezi subjekty zabezpečujícími a rozvíjejícími zájmové aktivity dětí, žáků a studentů ve volném čase zauímají střediska volného času (dále SVC nebo střediska).

Tabulka 18: Účastníci akcí středisek volného času – podle zaměření – ve školním roce 2016/2017 až 2018/2019

Školní rok	Počet účastníků				Celkem
	osvětová a informační	individuální	spontánní	ostatní	
2016/2017	41 632	9 299	87 796	10 113	148 840
2017/2018	39 553	17 204	111 946	11 599	180 302
2018/2019	52 371	5 887	104 932	14 061	177 251

Zdroj: ŠKS

Ve školním roce 2017/2018 navštívilo akce SVC celkem ve všech oblastech 180 302 účastníků a ve školním roce 2018/2019 to bylo 177 251, což je o 3 051 účastníků méně než v předešlém školním roce. Pokles účastníků byl zaznamenán ve spontánní a v individuální činnosti. Ve školním roce 2018/2019 proběhlo 293 soutěží s účastí 68 084 dětí, žáků a studentů.

2.8 Zařízení školního stravování

Převážná část jídelen byla zřizována při školách nebo školských zařízeních. Stravování dětí, žáků, studentů, zaměstnanců škol i dalších dospělých zajišťovalo k 30. 9. 2018 celkem 1 190 zařízení školního stravování. Služeb stravovacích zařízení využívalo 41 113 dalších pravidelně se stravujících osob. Počet strávníků meziročně vzrostl o 7 366 osob, převážně se jednalo o žáky 1. a 2. stupně základní školy.

Tabulka 19: Zařízení školního stravování (bez náhradního stravování) – pravidelní strávníci – ve školním roce 2016/17 až 2018/19

Školní rok	Celkem pravidelně stravovaní	Strávníci (dětí, žáci, studenti)								Ostatní pravidelně stravovaní celkem
		celkem	v tom z celkového počtu strávníků (dětí, žáků, studentů)							
			MŠ	Přípravný stupeň	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ	SŠ	VOŠ	Zařízení ústavní výchovy	
2016/2017	211 292	173 758	49 019	298	64 699	34 464	21 330	628	65	37 534
2017/2018	217 031	177 952	49 413	297	66 922	36 293	21 125	555	55	39 079
2018/2019	224	183	50	237	68 888	38 842	21	454	72	41

Zdroj: ŠKS

2.9 Sociálně vyloučené lokality

Mapa sociálně vyloučených lokalit ve Středočeském kraji

Zdroj: Mapa Sociálně vyloučených lokalit v ČR

Na základě *Analýzy sociálně vyloučených lokalit* v ČR, kterou pro Ministerstvo práce a sociálních

věcí zpracovala společnost GAC spol. s r.o., lze konstatovat, že orientační odhad počtu obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách ve Středočeském kraji cca 4 000 - 5 500 obyvatel a žijí v asi 64 sociálně vyloučených lokalitách. Mezi území, která jsou nejvíce zasažená fenoménem sociálního vyloučení, patří ve Středočeském kraji zejména Kladno a okolí, Slaný a prstenc cca deseti obcí v okolí, pás od Libčic nad Vltavou přes Kralupy ke Spomyšli a Horním Počaplům, Mladá Boleslav a okolí, Neratovice, Kolín, Kutná Hora a okolí a řada dalších jednotlivých obcí.

Tabulka 20: Sociálně vyloučené lokality ve Středočeském kraji

Obvod obce s rozšířenou působností	Odhad počtu osob v sociálně vyloučené lokalitě	Počet vyloučených lokalit
Mělník	200-300	5
Čáslav	100-200	4
Neratovice	200-300	4
Nymburk	200-400	6
Kladno	700-1300	12
Kolín	100-200	1
Mladá Boleslav	600-900	3
Příbram	600-700	6
Kralupy nad Vltavou	100-300	4
Slaný	600-900	10
Mnichovo Hradiště	100	1
Lysá nad Labem	100-200	1
Kutná Hora	200-300	4
Hořovice	100	1
Černošice	100	1
Poděbrady	100	1

Zdroj: Mapa Sociálně vyloučených lokalit v ČR

Hlavní charakteristika sociálně vyloučených lokalit:

Dlouhodobá nezaměstnanost

Negativní dopady dlouhodobé nezaměstnanosti na psychiku a způsob života lidí v deprivovaných územích jsou nepochybně klíčovým problémem, který vede k sociálnímu vyloučení. Syndrom dlouhodobé nezaměstnanosti se projevuje rezignací na hledání pracovního místa, a vytvářením alternativních životních strategií, pomocí kterých si dlouhodobě nezaměstnaní zajišťují obživu. Vzniká faktická závislost na sociálních dávkách, roste zadlužování, práce načerno a jiné neformální ekonomické aktivity.

Významný počet Romů

Ve všech deprivovaných územích žije vysoký podíl Romů a lidí, kteří jsou za Romy považováni.

Chudoba a materiální deprivace

- má řadu důsledků zejména pro děti. Životní strategie jsou nastaveny pro překlenutí krátkodobé obtížné situace, přičemž sociálně vyloučení občané žijí v tomto nastavení dlouhodobě nebo trvale. To vede ke ztrátě profesních ambicí a mezigenerační reprodukci chudoby.

Nízká vybavenost veřejnými službami

Většina sociálně vyloučených lokalit leží v okrajových částech měst a obcí. Často v nich nejsou ani základní služby potřebné k zajištění přijatelné životní úrovně.

Nízká úroveň ekonomické aktivity

Ke vzniku sociálně vyloučených lokalit přispěly v mnoha případech obce nebo města tím, že své „problémové“ občany sestěhovaly na území se starou, nevyhovující zástavbou, do bývalých vojenských kasáren, případně do nefunkčních průmyslových zón. Tato území mají většinou dožívající, špatně udržovanou infrastrukturu. Pro podnikatelské aktivity v nich nejsou příznivé podmínky. Jejich osídlování sociálně vyloučeným obyvatelstvem zájem o podnikání a o investice do budov či areálů dále snižuje.

Významné ekonomické a sociální potíže

V deprivovaných územích dnes žije generace lidí, kteří ve svém životě nikdy legálně nepracovali. Pro život v podmínkách sociálního vyloučení je typická tzv. velkorodinná solidarita, která znamená

na jedné straně pro sociálně vyloučené vysokou garanci pomoci, na straně druhé povinnosti vůči ní. To oslabuje motivaci k osobnímu individuálnímu vzestupu, protože o jeho benefity je třeba se buď rozdělit s ostatními, nebo pospolitost opustit.

Vysoká kriminalita a delikvence

Se sociálním vyloučením souvisí zvýšený výskyt sociálně patologických jevů. Obyvatele sociálně vyloučených lokalit mají problémy s gamblerstvím, návykovými látkami, alkoholismem, záškoláctvím, domácím násilím, prostitucí. Dochází zde k narušování občanského soužití, vznikají dětské gangy, tíživých životních situací zneužívají lichváři. Tyto jevy neprávem ostrakizují celou komunitu, vyvolávají obranné aktivity u veřejnosti a vedou k sociální izolaci celé komunity.

Vyloučené lokality a vzdělávání

Jak ukazuje výzkumná práce Karla Čady z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, celkem 22 procent ze všech žáků vyrůstajících v prostředí sociálně vyloučených lokalit se vzdělává v silně etnicky homogenních školách.⁸

Středočeský kraj má dle analýzy Agentury pro sociální začleňování pouze 4 školy s vyšším procentem romských žáků než 30 %, což je ve srovnání s jinými kraji poměrně málo (viz tabulka níže). Nicméně dle informací pracovníků PPP je počet škol s vyšším procentem dětí z odlišných sociokulturních podmínek (tedy nejen Romů) mnohem vyšší. Konkrétní data ale chybí.

Tabulka 21: Přehled základních škol s vyšším počtem romských žáků dle jednotlivých krajů

Kraj	celkový počet škol s procentem romských žáků vyšším 30 %	z toho počet škol v SVL
Praha	6	0
Jihočeský	3	0
Jihomoravský	4	4
Karlovarský	0	0
Královéhradecký	0	0
Liberecký	3	0
Moravskoslezský	19	11
Olomoucký	15	6
Pardubický	7	0
Plzeňský	0	0

⁸ Karel Čada, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, Praha, 9. 11. 2017, Spravedlivost ve vzdělávání

Středočeský	4	0
Ústecký	20	5
Vysočina	3	1
Zlínský	2	1

Zdroj: výzkum Agentury pro sociální začleňování

Jak konstatovala Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2016, romské děti již nejsou označovány za postižené či znevýhodněné a přesouvány do „speciálních“ škol, ale k oddělování dochází například prostorově. Podle zprávy tak vznikají „čistě či většinou romské školy či třídy“, které jsou považovány za „méněcenné a méně kvalitní“.

Poslední výzkum ze školního roku 2017/18 potvrdil trendy ve snižování počtu žáků ve školách a skupinách zřízených podle § 16, odst. 9 školského zákona a jejich přesun do běžného vzdělávání. Zároveň však ukázal, že u romských dětí tento přesun probíhá pomaleji (viz dále), a proto ve speciálním vzdělávání stále setrvávají a tvoří stále kolem 30 % z celkového počtu žáků. Ve školách hlavního vzdělávacího proudu je vzděláváno 85 % romských žáků a z toho asi 13 % je vzděláváno podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s upravenými výstupy.

Zatímco děti se zdravotním postižením čerpaly ve školním roce 2016-2017 podpůrná opatření z důvodu svých speciálních vzdělávacích potřeb očekávanou měrou, v případě dětí, které ve vzdělávání znevýhodňuje jejich sociální status a chudoba, výraznější změna k lepšímu nenastala.⁹

Závěry výzkumu Agentury pro sociální začleňování ukazují, že tendence místních vzdělávacích systémů nadále vyčleňovat sociálně znevýhodněné žáky do určitých škol, kde jsou pak výrazně nadreprezentováni, spíše zůstává. Částečným zlepšením může být změna v přístupu poradenských zařízení, které se chovají autonomněji, a častěji dochází k nesouladu mezi školami a poradnami v otázce identifikace SVP a případného přerazení znevýhodněných dětí.

Pro stanovení priorit a cílů Školské inkluzivní koncepce jsou důležité i následující závěry:

- Po změně školského zákona z roku 2015 se systém vypořádává s administrativní redefinicí charakteristik sociálně znevýhodněných žáků v rámci kategorie žáků se SVP. V této souvislosti

⁹ [Analýza prvního roku implementace společného vzdělávání](https://www.msmt.cz/file/44371?lang=1), MŠMT, 2018, dostupné z <https://www.msmt.cz/file/44371?lang=1>

je třeba poukázat na velmi odlišnou praxi v identifikaci speciálních vzdělávacích potřeb školskými poradenskými zařízeními a absenci diagnostických materiálů a metodických postupů pro tato zařízení určená ke zhodnocení dopadů odlišných kulturních a životních podmínek do vzdělávání žáků. Jedná se o následek předchozí právní úpravy, která přiznávala zvýšený finanční normativ pouze na žáky se zdravotním postižením a vývojovými poruchami učení a chování. ŠPZ jsou tak primárně vybavena zkušenostmi a metodickými zdroji spojenými s identifikací SVP ve vztahu ke stanovení podpůrných opatření, byť i v této oblasti se vyskytují značné regionální rozdíly. V souvislosti se ŠPZ je také třeba poukázat na přetrvávající střet zájmů při doporučování vzdělávání ve škole zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona způsobený propojením speciálně pedagogických center a těchto škol.

- Na mechanismech segregace participují většinou všichni hlavní aktéři z řad představitelů obce, ředitelů i učitelů škol a rodičovské veřejnosti. Důsledkem takto nastaveného systému jsou velké rozdíly mezi jednotlivými školami v průběhu i ve výsledcích vzdělávání, což potvrzuje i mezinárodní srovnání.
- Segregace na úrovni lokálního vzdělávacího systému vyhovuje většině klíčových lokálních aktérů včetně většiny rodičů sociálně znevýhodněných dětí, pro které představuje přeřazení dítěte do školy mimo hlavní vzdělávací proud úlevu od úkolů, jejichž plnění škola od rodin očekává. Přesto však podpora segregace není mezi rodiči jednoznačná a diferencuje se také s ohledem na různé typy odlišností nebo znevýhodnění.
- Vedení škol jsou klíčovými, ale rozhodně ne jedinými hráči desegregačních opatření. Vhodné je proto posilovat odborné i manažerské kapacity vedení škol a předpoklady k inkluzivnímu leadershipu. Posilovat přesvědčení škol hlavního vzdělávacího proudu, že žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí společně s ostatními žáky mohou a umí vzdělávat. Dosavadní zkušenosti ukazují, že pokud se pro změny vzdělávacích politik nedaří získat vedení škol, tak se reformní kroky naplňují pouze formálně a setkávají se s odporem vedení škol i pedagogických pracovníků.¹⁰

Značným problémem u dětí ze sociálně vyloučených aktivit je předčasný odchod ze vzdělávání. Podle

¹⁰ Analýza segregace v základních školách z pohledu sociálního vyloučení Úřad vlády České republiky Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Praha, červen 2019

zprávy Agentury pro sociální začleňování mezi nejčastější důvody předčasných odchodů ze vzdělávání u žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí patří vliv rodiny, životní momenty (těhotenství, starost o rodinné příbuzné atd.), aktuální široká nabídka práce pro nízkokvalifikované profese, zkrácená představa o situaci na trhu práce atd. V případě středních škol to je navíc kromě výše uvedeného často ještě špatná volba oboru na střední škole a jiná ekonomická strategie rodin, než bývá považována společností za normu. Při výběru oboru jsou parametrem dojezdová/docházková vzdálenost, bezpečnost školy, přítomnost kamarádů žáka více než schopnosti a zájem o daný obor. Někteří rodiče nechtějí posílat děti do SŠ, protože je pro ně ekonomicky výhodnější, aby děti zůstaly doma, kde pomohou s péčí o mladší sourozence či prarodiče. Žáci ze sociálně vyloučených lokalit nemají zájem pokračovat ve studiu na střední škole i z důvodu neznalosti nového prostředí, vytržení z místní komunity, kterou dobře znají, a konečně i díky nereálným představám o budoucnosti obecně. Potenciál k zesílení role školy v překonávání deficitu žádoucích profesních a vzdělanostních i mobilityních aspirací romských dětí není zdaleka vyčerpán.¹¹

Nad rámec výrazné segregace dětí ze SVL analýzy PISA prokázaly, že velký podíl rozdílů v průměrných výsledcích žáků je způsoben rozdíly mezi samotnými školami.

Dle výzkumu Agentury pro sociální začleňování k předčasným odchodům mladých ze škol přispívá i zadlužení rodin. Řada školáků se kvůli potřebě domácnosti získat příjem a splácet dluhy nevyučí či nedostuduje a nastupuje do práce.¹² Tato problematika je nad rámec této koncepce, nicméně podporou žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání se částečně bude věnovat projekt IKAP II, jak je uvedeno na konci tohoto dokumentu.

¹¹ Vzdělanostní dráhy a vzdělanostní šance romských žákyň a žáků základních škol v okolí vyloučených romských lokalit: Závěrečná zpráva. GAC, s.r.o., 69 s. Dostupné z:

https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_Vzdelanostni_drahy_a_sance_romskych_deti.pdf?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_Vzdelanostni_drahy_a_sance_romskych_deti.pdf

¹² <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/charita-zadluzeni-ma-na-svedomi-predcasne-odchody-ze-skol.ke-zlepseni-dochazky-zpriseni-vyplaceni-davek-nepomuze?fbclid=IwAR2FuCmm9qA3Y1OgmSLxwqUxgIVlsp6jUFv4QuEzZPUXeXC-vz-N6bNrS78>

3. NOVÉ POJETÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SVP

Na základě novely § 16 školského zákona bylo umožněno nové pojetí vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP). Blíže bylo vzdělávání žáků se SVP upraveno vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Novela měla za cíl podpořit vzdělávání žáků se SVP, rozšířit podporu při jejich vzdělávání v běžných školách systémem podpůrných opatření. Pro zohlednění a minimalizaci administrativní zátěže došlo i k novelizaci vyhlášky č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení.

Dítětem, žákem či studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění či užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Dle novely zákona byla nově vymezena podpůrná opatření jako nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka či studenta. Cílem je, aby se dítěti, žákovi nebo studentovi vyrovnaly podmínky pro vzdělávání a pro poskytování školských služeb prostřednictvím podpůrných opatření, která mají odpovídat potřebám žáka, dítěte, studenta a respektovat odlišnosti, které vycházejí ze životních podmínek. Poskytování podpůrných opatření je pro děti, žáky a studenty bezplatné. Mezi podpůrná opatření je zařazeno:

- úprava organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a poskytnutí pedagogické intervence včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělání;
- úprava podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání;
- využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů;
- možnosti úprav očekávaných výstupů ze vzdělávání stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy, stanovení individuální vzdělávacího plánu jako druhu podpůrných opatření;
- používání kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a pomůcek;

- formy personální podpory, především využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka a přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů.¹³

Podpůrná opatření jsou rozdělena do 5 stupňů, kdy 1. stupeň je plně v kompetenci školy. Na rozdíl od 2. až 5. stupně, kdy je zapotřebí doporučení školského poradenského zařízení a informovaného souhlasu dítěte či žáka (žák. zástupce). Členění do stupňů je na základě organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Zároveň lze druhy a stupně podpůrných opatření kombinovat.

Dle odborníků z PPP a zástupců škol již školy chápou správně, že dítě, žák, student nemusí okamžitě navštívit poradenské zařízení a je v kompetenci škol poskytnout podpůrná opatření prvního stupně a zpracovat plán pedagogické podpory.

Škola volí 1.stupeň podpůrných opatření, jestliže k úpravě obtíží žáka postačují pedagogické postupy. Může postačovat např. zvýšená individualizace v postupech se žákem. Pokud zvolené úpravy v práci s žákem nevedou ani po 3 měsících k očekávané změně, obtíže žáka pokračují nebo se ještě zhoršují, je zákonnému zástupci nebo zletilému žákovi doporučeno, aby navštívil školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC).

Inkluzivní vzdělávání je vzdělávání pro všechny. Jedná se o vzdělávání, kde je naplňován koncept rovných příležitostí pro všechny děti, žáky, studenty bez ohledu na jejich individuální rozdíly s cílem dosáhnout rozvinutí jejich vzdělávacího potenciálu a umožnit jim v co největší míře čerpat zkušenosti ze soužití v heterogenní vrstevnické skupině.

Nelze však přitom opomíjet nebo dokonce snižovat úlohu škol zřízených podle § 16, odst. 9 školského zákona. Tyto školy mají pro určitou skupinu dětí nenahraditelnou úlohu. V některých případech dochází k tomu, že žáci s mentálním postižením, či podpůrným opatřením třetího, čtvrtého, dokonce i pátého stupně na školách zůstávají. Tito žáci často pracují podle Individuálního vzdělávacího plánu (IVP) a v některých případech mají asistenta pedagoga. Škola nemůže žákovi nabídnout v rámci jeho výuky to, co specializovaná škola zřízená podle § 16, odst. 9 školského zákona (minimální počet žáků ve třídě, upravený rozvrh, speciální didaktické pomůcky a jiné) a žák

¹³ Analýza společného vzdělávání, dostupné z [www: http://www.msmt.cz/file/46497/](http://www.msmt.cz/file/46497/)

je pak často izolován od zbytku třídy a neúčastní se společného dění. K naplnění inkluzivních cílů je nutné připravit vhodné podmínky na úrovni školy (včasná diagnostika, změna klimatu školy, zaměření na individuální pokroky jednotlivců, orientace na komunitu, spolupráce, vhodné metody a formy výuky a formy hodnocení žáků) a na úrovni systému (legislativa, financování, poradenský systém, příprava pedagogů). A též spolupráci všech subjektů, které se v určité míře na vzdělávání podílejí.

3.1 Problematika společného vzdělávání po novelizaci § 16 zákona č. 561/2004 Sb. z pohledu hodnocení České školní inspekce

Česká školní inspekce (dále jen ČŠI) zaměřila svou inspekční činnost ve školním roce 2017/2018 na problematiku společného vzdělávání v mateřských, základních a středních školách, zařízeních pro zájmové vzdělávání a školských poradenských zařízeních. Inspekční činnost se zaměřila na společné vzdělávání hlavně z důvodu, že došlo k zásadním změnám v oblasti vzdělávání dětí a žáků se SVP, žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výsledky činnosti ČŠI dospěly k několika závěrům. Mezi velmi kladné řadí přístup a vysoké nasazení a odpovědnost škol. Přestože školy získávaly mnoho informací, nedařilo se jim v některých případech velké množství informací adekvátně zpracovat. V objemu dat a instrukcí se velmi často ředitelé ztráceli, nebyli schopni včas a řádně aplikovat daná doporučení a jak někteří uváděli, jednotlivé informace ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního ústavu pro vzdělávání se neshodovaly. Budoucím cílem by mělo být dosažení snížení administrativní zátěže, která inkluzi doprovází.

Personální podmínky ve školách nejsou zcela připraveny pro společné vzdělávání. Ředitelé škol mají zabezpečit poskytování poradenských služeb ve školách. Aby se jednalo o úplná školní poradenská pracoviště, měly by být obsazeny všechny čtyři pozice (výchovný poradce, školní metodik prevence, školní speciální pedagog a školní psycholog). Školního speciálního pedagoga a psychologa má pouze velmi malý podíl škol. Přestože projekty podporující financování těchto pozic (Šablony) jsou ve školách realizovány, je pro ředitele škol těžké tyto pozice obsadit. Pokud je obsadí, tak pouze na dobu určitou, kdy jsou financovány ze Šablon. Absence těchto specializovaných pozic je překážkou při realizaci společného vzdělávání.

Nadmíru důležitou roli ve společném vzdělávání hrají i asistenti pedagoga. Ve větší míře využívají služeb asistentů pedagoga základní školy. Střední a mateřské školy využívají oproti základním školám asistenty pedagoga v menší míře. Přestože dochází k finanční podpoře pro školy, mnoho škol má nedostatek asistentů pedagoga. Je to hlavně z důvodů nízkého finančního ohodnocení, většinou se jedná o snížený úvazek a velmi často chybí asistentům potřebná kvalifikace. Pro výkon této specifické pozice je nepřijatelné, aby ji vykonávaly nekvalifikované osoby. Problémem je stávající forma minimálních kvalifikačních požadavků pro výkon pozice asistenta pedagoga, což je kvalifikační kurz pro asistenty pedagoga. Tento kurz však zejména ředitelé SŠ hodnotí jako nedostačující.

Dalším nedostatkem v řadě je vzdělávání pedagogických pracovníků. Různé výzkumy ukazují, že učitelé nejsou kvalitně a dostatečně připravováni na práci s žáky se SVP, což potvrzují i jednotliví učitelé.

Tabulka 22: Nejčastěji využívána podpůrná opatření dle ČŠI

Podpůrná opatření	MŠ (%)	ZŠ (%)	SŠ (%)
Vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu	43,5	91,4	72
Poradenská pomoc školy a školského poradenského zařízení	57,7	89,1	91,4
Použití kompenzačních pomůcek, speciál. učebnic a speciál. učebních pomůcek, využívání podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů	36,1	82,1	44,1
Úprava organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče	41,1	79,9	62,4
Využití asistenta pedagoga	39,4	78,6	29,0
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy	16,0	55,0	14,0
Úprava podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání	-	7,0	79,6
Poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených	2,7	4,5	9,7
Využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka čes. znak. jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících žákovi podporu	1,8	2,6	2,2
Škola nemá žáky se SVP	37,9	2,9	4,3

Zdroj: ČŠI

Jak je patrné z šetření ČŠI, nejvíce kompenzačních pomůcek čerpají ZŠ (70 %), následují MŠ (25 %) a 6 % čerpají na pomůcky SŠ. Velmi podobné je to u softwarového a IT vybavení – ZŠ (71 %), MŠ (17 %) a 12 % je pro žáky ze SŠ.

Velmi důležitým bodem šetření ČŠI bylo i finančně nejnákladnější podpurné opatření, a to personální podpora pozice asistenta pedagoga. Dle ČŠI je asistent pedagoga pedagogickým pracovníkem příslušné školy, působí ve třídě, ve které se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Náplní práce asistenta pedagoga je zejména spolupráce s učitelem na přímé výchovné a vzdělávací činnosti u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, pomoc při komunikaci mezi učiteli a žáky a při komunikaci mezi učiteli a zákonnými zástupci žáků, individuální i skupinová podpora žáků při přípravě na výuku a také pomoc při sebeobsluze.

Stejně jako v minulém roce bylo zjištěno, že spolupráce mezi učitelem a asistentem pedagoga není vhodně nastavená, a to převážně na SŠ, kdy polovina asistentů pedagoga nezaznamenala žádnou formu podpory ze strany učitele.

ČŠI vyhodnotila jako slabé stránky procesu implementace společného vzdělávání přetrvávající administrativní zátěž pedagogických pracovníků, a to zejména v případech žádostí o asistenty pedagoga. Dále je poukázáno na nedostatečné personální podmínky – nedostatek asistentů pedagoga, chybí specialisté (školní speciální pedagog, školní psycholog). Stále velkým problémem je pozice asistenta pedagoga. Nezanedbatelný podíl asistentů pedagoga nezískal dosud potřebnou kvalifikaci pro výkon této pozice. Rezervy v podpoře asistentů pedagoga ze strany učitelů byly shledány i v MŠ a ZŠ, avšak je zde výrazně lepší situace než v SŠ. Pozice asistentů je v SŠ poměrně obtížná, avšak jako velký nedostatek bylo ve SŠ shledáno, že v současném stavu je asistent pedagoga doporučený na konkrétní dítě se SVP, a je tedy spíše asistentem dítěte než asistentem pedagoga.

ČŠI vydala následující doporučení, která by měla přispět ke zlepšení situace na školách. Mělo by dojít k zjednodušení administrativních procesů spojeného s poskytováním podpory všech stupňů. Dále k vytvoření jednotného systému pro evidenci a kontrolu doporučených podpurných opatření, návazně pak žádostí škol o financování těchto podpurných opatření a skutečně realizovaných (pořízených) podpurných opatření. Jednoznačné stanovení způsobů financování podpory dětí a žáků vzdělávaných ve školách zřízených dle §16 odst. 9 školského zákona, aby tyto školy byly schopny zajistit efektivní vzdělávání žáků s respektem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

Přes všechny komplikace dochází k výrazné změně oproti předešlým rokům hlavně na ZŠ, kde je velký pokles počtu speciálních tříd a nárůst počtu dětí vzdělávaných v hlavním proudu. K menšímu

poklesu došlo i na školách středních a ve školách mateřských.

3.2 Zjištěné problémy v rámci inkluze z hlediska Krajského akčního plánu

Na základě mnoha jednání se všemi aktéry vzdělávání byl vytvořen v rámci procesu krajského akčního plánování vzdělávání seznam problémů, které je nutno systémově řešit. Všichni aktéři v území se domnívají, že by se těmito náměty mělo MŠMT, případně další orgány, zabývat.

Většina aktérů zdůraznila přínos inkluze ve školách. Zároveň se však domnívá, že je neustále potřeba zlepšovat systém podpor a že je nutné zachovat a podporovat školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona, školy, které poskytují vzdělávání v oborech vzdělání kategorie E a C (praktická škola), a školy s vyšším procentem žáků s potřebou podpůrných opatření.

- V rámci OP VVV je omezena podpora škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, škol, které poskytují vzdělávání v oborech vzdělání kategorie E a C (praktická škola), a škol s vyšším procentem žáků s potřebou podpůrných opatření. RSK i některé řídicí výbory MAP přijaly usnesení o požadavku změny určování podmínek výzev, které diskriminují žáky těchto škol. Tyto školy nejsou z podstaty svého zaměření školami diskriminujícími a segregujícími.
- Financování škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona je nastaveno tak, že prioritní zdroj jejich financování tvoří financování normativní (tj. na dítě, žáka), včetně příplatku na zdravotní postižení. Uplatňování dalších požadavků na finanční prostředky formou podpůrných opatření má být u těchto škol zcela výjimečné. Přesto ve školním roce 2017/2018 výrazně vzrostly požadavky na finanční prostředky na podpůrná opatření ze strany škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Od 1. 1. 2020 došlo ke změně financování škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona na tzv. financování PH max.

První evaluace projektu KAP potvrzují, že pro školy tohoto typu je omezena podpora. Šablony pro tento typ škol byly zvoleny nevhodně a školy je využívaly minimálně. To je potřeba při přípravě následujících Šablon změnit.

V tomto programovém období MŠMT a MMR částečně na tyto připomínky reaguje a připravuje novou výzvu pro tento typ škol.

- Školy bez výjimek preferují investiční nebo alespoň kombinované projekty. Byl vysloven požadavek na zvýšení poměru poskytovaných dotací ve prospěch investic a vybavení škol.
- Ředitelé škol by preferovali větší pravomoci a důvěru MŠMT v jejich rozhodování, např. při rozhodování o přijetí žáka s potřebou podpůrných opatření, ale i obecně při řízení projektů, školy a jejího financování. Zároveň se domnívají, že znalost prostředí a priority školy jim umožňují adekvátně vyhodnotit potřebu finančních prostředků i bez aparátu složitého systému dotací, rozvojových programů a přerozdělování.
- Ředitelé škol upozorňují na nutnost řešení předčasných odchodů žáků ze středních škol bez dosaženého vzdělání. Řešením by mohlo být zavedení systému udělování dílčích kvalifikací. Žáci bez dosaženého vzdělání by získali potvrzení o délce vzdělávání v daném oboru vzdělání či jiný doklad o získaných dovednostech.
- Z jednání Pracovní skupiny pro rovné příležitosti vyplynul problém nedostatku kvalifikovaných pedagogických pracovníků, především učitelů matematiky, fyziky, chemie, odborných předmětů a nedostatek školních psychologů, speciálních pedagogů a asistentů pedagoga.

3.3 Zjištěné problémy v rámci inkluze z hlediska Místních akčních plánů

Místní akční plán rozvoje vzdělávání (dále jen MAP) je zaměřen na rozvoj kvalitního vzdělávání dětí a žáků do 15 let na území Středočeského kraje. MAP zahrnuje oblast včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání. MAP se prioritně zaměřuje také na rozvoj kvalitního a inkluzivního vzdělávání. Cílem MAP je zlepšit kvalitu vzdělávání v mateřských a základních školách. Zvýšení kvality by mělo být dosaženo podporou spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání. Společné vzdělávání dětí s rozdílnou úrovní schopností je jednou z hlavních priorit MAP. Při tvorbě jednotlivých místních akčních plánů vzdělávání vycházeli jejich zpracovatelé z nejčastějších a nejzávažnějších nedostatků, které inkluzi v kraji na úrovni předškolního a základního vzdělávání doprovází. Na základních a mateřských školách ve Středočeském kraji je problematika inkluze hodnocena jako velmi důležitá a je dle účastníků řešena. Velkým problémem je nedostatek připravených, schopných a aktivních učitelů a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků. Jejich nedostatek, případně nepřipravenost či neochota k práci s heterogenní skupinou ve výuce, oslabují ve výsledku celou koncepci ve

vzdělávání. Zvyšování odbornosti a DVPP dopomáhá učitelé k realizaci inkluzivního vzdělávání, sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe s dalšími pedagogy v rámci regionu i mimo něj. Je spatřován nedostatek příležitostí pro DVPP v oblasti inkluze. Finanční prostředky na DVPP jsou, ale chybí volné termíny u kvalitních lektorů a také personální zajištění náhrady výuky za chybějícího pedagoga. V současné době jsou ředitelé škol a ostatní pedagogové velmi zatíženi

administrativou dětí a žáků se SVP. Jejich další zátěž souvisí s rostoucí náročností organizace výuky v souvislosti se začleňováním dětí a žáků se SVP.

Větší individualizace výuky a začleňování dětí a žáků se SVP vyžaduje jinak uspořádané prostory školy, včetně zajištění bezbariérovosti, zřízení reedukačních místností a pořízení vhodného vybavení, kompenzačních pomůcek. Je nutné vytvořit přiměřené provozní podmínky, v rámci podpory inkluze realizovat stavebně technická opatření a zajistit výuku sociálně a zdravotně znevýhodněných dětí a žáků. Jedním ze zásadních problémů je bezbariérovost. Na některých školách je z hlediska stavebních úprav dokonce nemožná. Velký problém je viděn v zajištění finančních prostředků na bezbariérovost.

Dlouhé čekací lhůty na vyšetření v ŠPZ ve svém důsledku ztěžují naplňování podpůrných opatření tam, kde je jejich poskytování vázáno na přidělení finančních prostředků (personální podpory, pomůcky) nebo tam, kde je potřeba pro pedagogy precizněji popsat konkrétní podporu, či je potřeba stanovit konkrétní úpravy obsahu a výstupu vzdělávání, uzpůsobení přijímací zkoušky apod. Dále dochází k mylné představě rodiče, že vyšetření v PPP a získání podpůrného opatření usnadní dítěti školní docházku. Bohužel tímto se zahrne PPP a děti, žáci a studenti, kteří jsou vytipováni učiteli či poradenskými pracovníky školy, a mohou se pouze s drobnou podporou vzdělávat v běžné ZŠ, čekají na vyšetření dlouhé měsíce.

Cílem je zajistit kvalitní podporu pro žáky se SVP, zlepšit práci se specifickými učebními a kompenzačními pomůckami, prohloubit spolupráci mezi jednotlivými aktéry vzdělávání, zapojit do chodu a dění školy zákonné zástupce, zlepšit dostupnost a spolupráci s ŠPZ a s rodinami, podílet se na vytvoření bezbariérového prostředí a přístupů a na aktivitách podporujících zapojení žáků se SVP do školského vzdělávacího procesu.

Závěry vyplývající z dotazníkových šetření a diskusních setkání následujících Místních akčních skupin (MAS): Říčansko, Benešov, Rakovník, Kladno, Hořovice, Brandýs nad Labem, Svatováclavsko.

ŠPZ

- Nedostatečné kapacity pedagogicko-psychologických poraden;
- Dlouhá čekací lhůta na vyšetření PPP;
- PPP jsou personálně poddimenzované, odcházející pracovníky do důchodu nemá kdo nahradit, neboť o práci v PPP není ze strany psychologů obecně zájem;
- Kapacity PPP jsou přehlceny požadavky na vyšetření ze strany rodičů, jejichž cílem, či mylnou představou, je usnadnění školní docházky svých dětí díky získání podpůrného opatření. PPP pak nemá dostatek kapacit na vyšetření dětí vytipovaných školou. Tento současný stav může vyřešit buď okamžité řešení personální situace PPP anebo systémová úprava podmínek pro vyšetření v PPP (úprava kompetencí škola x rodič, nastavení systému priorit PPP atd.).

MŠ a ZŠ

- Nedostatek připravených, schopných a aktivních učitelů;
- Nedostatek asistentů pedagoga kvalitních po odborné a osobnostní stránce, nevhodně nastavený systém (nároky na vstupní úroveň uchazečů) pro získání odbornosti asistenta pedagoga přes rekvalifikaci;
- Nedostatek poradenských pracovníků školy: výchovných poradců, psychologů (až 80 % MŠ a ZŠ nemá psychologa, zároveň 70 % MŠ a 82 % ZŠ má zájem o sdíleného psychologa), speciálních pedagogů v ZŠ a MŠ. Ne každá škola má ve svém pedagogickém sboru školního speciálního pedagoga;
- Nedostatečné vzdělání pedagogických pracovníků v oblasti speciální pedagogiky;
- Chybí dostatečná podpora ze strany ředitelů v podobě kvalitního a motivujícího leadershipu;

- Ředitelé škol jsou aktuálně přehlceni úkoly a nemají dostatek prostoru pro věnování se svému pedagogickému sboru a řízení pedagogického procesu;
- Nedostatek vzdělávacích materiálů, pomůcek a metodik v oblasti inkluze vč. metodické podpory ze strany MŠMT;
- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky (např. výstavy, exkurze, kroužky apod.);
- Více než polovina MŠ a ZŠ není bezbariérových, chybí vybavení, pomůcky aj.

Na systémové úrovni

- Migrace dětí a žáků v rámci regionu;
- Zvýšená koncentrace žáků s kázeňskými problémy nebo poruchami chování na menších školách, kam rodiče své děti umísťují, pokud je na ně v původních školách kladen tlak na řešení kázeňských prohřešků. I pro žáky se SVP jsou obecně lepší menší kolektivy, které nabízí právě menší vesnické školy. Pokud už se na těchto menších školách problematičtí žáci vyskytují, i žáci se SVP, a ještě k nim přibudou žáci z okolních škol, dá se již mluvit o zvyšující koncentraci. Protože tato koncentrace současně nepříznivě ovlivňuje vzdělávání ostatních, bezproblémových a nadaných žáků, jejich rodiče naopak volí jako řešení přesun svých dětí do jiných škol, většinou do větších měst. Tato migrace není vnímána jako žádoucí ani školami a ani zřizovatelem. S důsledky migrace se školy vypořádávají svépomocí;
- Nesystémový přístup ze strany kraje a státu;
- Výrazně odlišné (negativní a pozitivní) vnímání inkluzivního vzdělávání odbornou i širokou veřejností;
- Zvyšující se administrativa;
- Nedostatečná spolupráce mezi jednotlivými aktéry.

4. ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI

4.1 Závěry z jednání Pracovní skupiny pro rovné příležitosti

Z jednání Pracovní skupiny pro rovné příležitosti vyplývá nutnost posílit sociální terénní práci, zejména v lokalitách s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Zároveň je třeba posílit pozici školního psychologa a speciálního pedagoga ve školách, a to nejen finančně v podobě navýšení finančních prostředků, ale i v oblasti pravomocí (což však není v kompetenci krajů, ale státu). Jedním ze závěrů této pracovní skupiny je také nutnost zvýšení kapacity v PPP, SPC, popřípadě rozšíření stávajících zařízení o nová pracoviště v úplné variantě (tedy i se školním psychologem a speciálním pedagogem). Školy by měly disponovat finančními prostředky i na 1. stupeň podpůrných opatření, zároveň by měly mít větší pravomoc při určování 2. stupně podpory.

Je nutné posílit role škol zřízených podle § 16, odst. 9 školského zákona, ujasnit meze inkluze a problematiku tzv. hraničních dětí. Je nutné zvážit postavení asistentů pedagoga ve třídě, jejich různé postavení vzhledem k jejich vzdělání, praxi a schopnostem, posilovat pozici sdíleného asistenta. K 30. 9. 2018 pracovalo ve Středočeském kraji celkem 3 003 asistentů pedagoga, z toho je celkem 1 903,74 přepočtených na plně zaměstnané, což je značný nárůst oproti dřívějším rokům.

Na druhé straně je třeba podporovat nadané děti. Chybí pro ně zejména zájmové útvary, také soutěže pro manuálně zručné děti. Je nutné zlepšit podporu sportovně nadaných dětí, jejich působení ve sportovních klubech či sportovních centrech.

4.2 Závěry z workshopu k přípravě IKAP II

V rámci přípravy projektového záměru na implementaci Krajského akčního plánu vzdělávání byl v dubnu 2019 uspořádán workshop se zástupci škol a PPP. Závěry z tohoto workshopu byly dále prezentovány odborným garantům projektu IKAP I, ředitelům SŠ zapojených do realizace tohoto projektu a odborným pracovníkům krajské Pedagogicko-psychologické poradny. Jedna z pracovních skupin byla zaměřena přímo na podporu rovných příležitostí ke vzdělávání a došla k následujícím závěrům a doporučením:

Na úrovni základních škol

- Zlepšit nastavení hodnocení a odměňování pedagogů;
- Vytvoření nástrojů (včetně proškolení) pro diagnostiku žáka prováděnou pedagogy = všeobecný rozvoj dítěte;
- Zajistit rozvoj kompetencí pedagogů směrem k individuálnímu přístupu k žákům;
- Zaměřit se na rozvoj kompetencí asistentů, zajištění dostupnosti (databáze asistentů apod.);
- Posílit roli a kapacitu školních poradenských pracovišť, rozvoj jejich pracovníků (výchovných pracovníků, metodiků prevence, školních psychologů a speciálních pedagogů);
- Soustředit se na rozvoj kompetencí vedení škol (nárůst pracovníků ze kterého plyne potřeba zlepšování řídicích dovedností) = semináře, dlouhodobé kurzy, výměny zkušeností.

Na úrovni PPP

- Vytvořit platformu pro názorové sblížení pedagogů, vedení škol, pracovníků poradenských pracovišť a zástupců neziskových organizací aj., a to včetně předávání zkušeností, potřeb a výstupů směrem k zástupcům krajského úřadu a MŠMT;
- Zajistit dostatek příležitostí pro zvyšování odborných kompetencí pracovníků PPP, včetně odborných výcviků;
- Zvýšit dostupnost pracovišť.

Na úrovni MŠ

- Zajistit rozvoj nástrojů pro diagnostiku a práci s dětmi se SVP;
- Zlepšit vybavení pomůckami;
- Zlepšit metodickou podporu pracovníkům v oblasti poskytování podpůrných opatření.

V rámci neformálního vzdělávání

- Zajistit využití laboratoří (a jiných specializovaných učeben) SŠ pro zájmovou činnost žáků ZŠ;

- Zvýšit podporu rukodělných kroužků (prostory + vybavení);
- Usnadnit spolupráci ZŠ a SOU, OU (SŠ jako centrum daného oboru, navazování partnerství) – potřeba řešit odměňování a prohlubování kompetencí mistrů (práce s malými dětmi), tutorů a doprovod;
- Zajistit dostupnost volnočasových aktivit pro dojíždějící děti = podpora kroužku ve školách;
- Jednotlivé soutěže na jednom místě (problém s dopravou a doprovody);
- Navázat na soutěže stáže, kurzy, mezinárodní akce;
- Zlepšit podporu prezentace výsledků ze strany Kraje.

4.3 Závěry ze strategických materiálů kraje

Rovných příležitostí ve vzdělávání se přímo dotýká i třetí kapitola Krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Středočeského kraje 2020-2022. Tento strategický materiál stanovuje v oblasti školství následující opatření:

- Vytvoření informačního systému pro urychlení, racionalizaci a zjednodušení agendy spojené s činnostmi a výstupy ŠPZ a dále sjednocení výstupů, formulářů a činnosti jednotlivých pracovišť v rámci kraje;
- Ve všech druzích škol (MŠ, ZŠ, SŠ) a školských zařízeních (ŠPZ, ŠZ pro zájmové vzdělávání, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči) vkládat do projektů při opravě a rekonstrukci budov požadavek na zajištění bezbariérovosti;
- Zajistit zázemí a moderaci pro setkávání pracovníků ŠPZ na krajském úřadě, předávání zkušeností, sjednocování a koordinace postupů a výstupů;
- Zajistit dostatečné množství vzdělávacích kurzů k doplnění kvalifikace asistent pedagoga, a tím ošetřit zvýšení požadavků na počet asistentů pedagoga ve školách a školských zařízeních, který souvisí se stále zvyšujícím se počtem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na

základních školách hlavního proudu a rovněž na středních školách;

- Zveřejnit na webových stránkách Středočeského kraje seznam ŠPZ s konkrétním zaměřením, a tím usnadnit rodičům a veřejnosti orientaci v poradenském systému při řešení a organizaci vzdělávání dětí a žáků se SVP;
- Zveřejnit na webových stránkách Středočeského kraje seznam škol a školských zařízení, které mají bezbariérový přístup a splňují tak předpoklady pro společné vzdělávání dětí a žáků v rámci inkluze;
- Rozšířit vzdělávání pedagogický pracovníků škol v problematice vzdělávání žáků a studentů s SVP. Cílem je příprava pedagogických pracovníků škol na stále se zvyšující počet žáků a studentů s SVP ve školách; a jejich metodická podpora při uplatňování podpůrných opatření ve školách;
- Zajistit podporu dětí a mládeže s omezenými příležitostmi v rámci Dotačního programu Středočeského kraje „Podpora dětí a mládeže ve Středočeském kraji“, který vychází z výzvy MŠMT „Podpora mládeže na krajské úrovni“. Výzva MŠMT je vyhlášována v souvislosti s naplňováním Koncepce podpory mládeže na období 2014 – 2020 schválené Vládou ČR. Podpora je zaměřena na pohybové a sportovní činnosti v rámci dětských táborů, pravidelných zájmových kroužků se zaměřením na sport, turistiku, sportovně technické dovednosti, rehabilitační činnosti a cvičení, např. v rámci hiporehabilitace.

4.4 Příklady dobré praxe

V současné době již probíhají ve Středočeském kraji různé kroky napomáhající rovným příležitostem ve vzdělání. Mezi příklady dobré praxe ve Středočeském kraji patří například projekt „Obědy do škol“, dále také „Stipendijní program pro žáky vybraných oborů vzdělání ve Středočeském kraji“ a „Středočeské jízdné“. Tyto příklady dobré praxe představujeme v následujících kapitolách díky jejich příznivému dopadu na snížení nerovností ve vzdělání.

4.4.1 Projekt Obědy do škol ve Středočeském kraji

Středočeský kraj se do problematiky dotací na stravování dětí a žáků ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, řešené v rámci podpory Operačního programu Potravinové a materiální

pomoci (OP PMP), zapojil pro druhé pololetí školního roku 2018/2019 a pokračuje i ve školním roce 2019/2020. Středočeský kraj poskytuje podporu z OP PMP realizací projektů Obědy do škol ve Středočeském kraji a Obědy do škol ve Středočeském kraji II. Smyslem podpory OP PMP, a tedy i projektu, je umožnit bezplatné školní stravování v souladu s vyhláškou č. 107/2005 Sb. o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů, dětem a žákům ohroženým chudobou a sociálním vyloučením, a tím je zapojit do stravovacího procesu. Cílem projektu je zabezpečit formou úhrady stravného bezplatné školní stravování ve škole dětem a žákům z mateřských škol, základních škol a nižšího stupně gymnázií ve věku 3–15 let s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Jedná se o děti, které se z hlediska nároku na příspěvek na živobytí nachází v hmotné nouzi. Ve školním roce 2016/2017 se stravovalo ve školních jídelnách ve Středočeském kraji celkem 45 772 žáků a dětí, v následujícím školním roce se stravovalo 47 725 žáků a dětí a v posledním školním roce 48 652 žáků a dětí, dochází tedy k postupnému nárůstu. Ve školním roce 2018/2019 (ve 2. polovině) se přímo do projektu zapojilo 45 škol (2 krajské a 43 obecních) a 7 samostatných školních jídelen (6 obecních a 1 soukromá) s odhadem 717 podpořených dětí a žáků. Ve skutečnosti bylo podpořeno, ve spolupráci s 29 školami a 6 samostatnými jídelnami, 260 dětí a žáků poskytnutím 20 258 bezplatných obědů nebo celodenního stravování v celkové hodnotě 502 287,00 Kč. Ve školním roce 2019/2020 se do projektu zapojilo 170 škol (13 krajských, 1 církevní, 155 obecních a 1 soukromá) a 13 samostatných školních jídelen (6 obecních a 1 soukromá) s odhadem 1 972 podpořených dětí a žáků.

4.4.2 Stipendijní program pro žáky vybraných oborů vzdělání ve Středočeském kraji

Stipendijní program pro žáky vybraných oborů vzdělání ve školách zřizovaných Středočeským krajem byl zahájen v roce 2010 s cílem podpory aktivit vedoucích ke zvýšení počtu žáků v oborech vzdělání perspektivních na trhu práce. Během prvního roku proběhlo zařazení žáků prvních ročníků, v každém následujícím roce přibývaly další první ročníky. V takto ustáleném systému je každoročně vykázáno asi 4000 žáků, kteří mohou získat stipendium. V době zahájení se program týkal 31 oborů (aktuálně 37), které byly vybrány na základě nízkého zájmu uchazečů o daný obor a v souladu s požadavky trhu práce. V období mezi rokem 2010 a 2017 byly na stipendijní program, do kterého je zapojeno zhruba 50 škol, vynaloženy finanční prostředky okolo 60 mil. Kč z rozpočtu Středočeského kraje. Za realizaci programu ve školách odpovídají ředitelé zapojených škol.

Základní kritéria nutná pro obdržení příspěvku jsou následující:

- Žák se vzdělává v příslušném oboru vzdělání v denní formě vzdělávání nebo podle individuálního vzdělávacího plánu (§ 18 zákona č. 561/2004 Sb., v platném znění);
- Žák má řádně omluvenou neúčast ve vyučování;
- Hodnocení chování žáka stupněm „velmi dobré“ a neuložení kázeňského trestu (kromě napomenutí a důtky třídního učitele nebo učitele odborného výcviku).

Tabulka 23: Finanční podpora pro žáky vybraných oborů vzdělání

Ročník	Výše stipendia
1. ročník	300,- Kč měsíčně, za vyznamenání v každém pololetí 1 000,- Kč
2. ročník	400,- Kč měsíčně, za vyznamenání v každém pololetí 2 000,- Kč
3. a 4. ročník	500,- Kč měsíčně, za vyznamenání v každém pololetí 3 000,- Kč

Zdroj: ŠKS

Následující tabulka je seznamem podporovaných oborů vzdělání ve školním roce 2018/2019.

Tabulka 24: Seznam oborů vzdělání podporovaných Středočeským krajem v rámci Strategie podpory odborného vzdělávání ve Středočeském kraji pro školní rok 2018/2019

	Název oboru	Kód oboru
1.	Autolakýrník	23-61-H/01
2.	Elektrikář	26-51-H/01
3.	Elektrikář – silnoproud	26-51-H/02
4.	Elektromechanik pro zařízení a přístroje	26-52-H/01
5.	Elektrotechnické a strojně montážní práce	26-51-E/01
6.	Instalatér	36-52-H/01
7.	Karosář	23-55-H/02
8.	Klempíř	23-55-H/01
9.	Klempířské práce ve stavebnictví	36-55-E/01
10.	Kominík	36-56-H/01
11.	Lesní mechanizátor	41-56-H/01

	Název oboru	Kód oboru
12.	Letecký mechanik	23-45-L/02
13.	Malíř a lakýrník	39-41-H/01
14.	Malířské a natěračské práce	36-57-E/01
15.	Mechanik seřizovač	23-45-L/01
16.	Mechanik strojů a zařízení	23-44-L/01
17.	Nástrojař	23-52-H/01
18.	Obráběč kovů	23-56-H/01
19.	Opravář zemědělských strojů	41-55-H/01
20.	Opravařské práce	41-55-E/01
21.	Ošetřovatel	53-41-H/01
22.	Pekař	29-53-H/01
23.	Pokrývač	36-69-H/01
24.	Potravinářská výroba	29-51-E/01
25.	Řezník – uzenář	29-56-H/01
26.	Strojírenské práce	23-51-E/01
27.	Strojní mechanik	23-51-H/01
28.	Tesař	36-64-H/01
29.	Tesařské práce	36-64-E/01
30.	Zahradnické práce	41-52-E/01
31.	Zahradník	41-52-H/01
32.	Zdravotnický asistent	53-41-M/01
33.	Zednické práce	36-67-E/01
34.	Zedník	36-67-H/01
35.	Zemědělec – farmář	41-51-H/01
36.	Zemědělské práce	41-51-E/01

Zdroj: ŠKS

Níže uvedená tabulka je součtem vynaložených finančních prostředků poskytnutých žákům vybraných oborů ve Středočeském kraji v průběhu posledních třech školních roků.

Tabulka 25: Prospěchová stipendia Středočeského kraje

Školní rok	Počet žáků	Prostředky (Kč)
2016/2017	196	785 000
2017/2018	182	796 000
2018/2019	226	864 000

Zdroj: ŠKS

4.4.3 Projekt Středočeské jízdné

Zastupitelstvo Středočeského kraje na svém jednání dne 27. srpna 2018 schválilo projekt Středočeského jízdného pro žáky škol, který umožní, aby jim zbylé náklady spojené s dojížděním uhradil Středočeský kraj. Žáci základních a středních škol včetně učilišť mají možnost zapojit se do projektu Středočeského jízdného od 1. září 2018.

Základní podmínky proplacení jízdného žákům:

- Dojíždění do školy a zpět;
- Trvalé bydliště na území Středočeského kraje;
- Věk od 6 let do vystudování střední školy nebo učiliště;
- Využití autobusů a železnice Pražské integrované dopravy, autobusů Středočeské integrované dopravy, regionální železnice a příměstské autobusové dopravy;
- Využívání pouze čtvrtletního a ročního kupónu u integrované dopravy, u příměstské autobusové dopravy (mimo integrovanou dopravu a železnici) budou proplaceny jízdenky;
- Bydliště a škola nesmí být v jedné obci nebo městě;
- Škola může být i mimo Středočeský kraj, proplácí se však jen jízdné po kraji.

Středočeský kraj také poskytuje možnost zálohového vyplacení Středočeského jízdného. Tato možnost poskytnutí daru – zálohy k pořízení kvartálního (90denního) časového předplatného - je umožněna pouze žákům, kteří splňují podmínky projektu Středočeského jízdného. Žadatel vyplní příslušný formulář na www.stredoceskejizdne.cz. K rozhodnutí o zálohovém vyplacení se také vyjadřuje Úřad práce.

4.5 SWOT analýza stavu inkluzivního vzdělávání ve Středočeském kraji

Informace zahrnuté ve SWOT analýze, stejně jako závěry a doporučení, pocházejí z výše uvedených dat a analýz a z odborných diskuzí, které probíhaly během přípravy dokumentu. Diskuzi se účastnili ředitelé škol všech stupňů, učitelé, asistenti pedagoga, zástupci pedagogicko-psychologických poraden, členové některých Místních akčních skupin (MAP) a další odborníci v oblasti vzdělávání.

Tabulka 19: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• spolupráce OSPOD a škol• možnost používání kompenzačních pomůcek a speciálních učebnic• zvyšující se tendence zaměstnávat speciální pedagogy• snaha hledat jiné zdroje financování asistentů pedagoga a speciálních pedagogů• objevující se případy dobré praxe v prosazování inkluze• množství materiálů, včetně příkladů dobré praxe, které mohou být využity• existence asistentů pedagoga• pestrá oborová nabídka středních škol s ohledem na dostupnost a náročnost• projektové aktivity podporující práci asistentů pedagoga (společná setkání, „kavárny“...)	<ul style="list-style-type: none">• špatné finanční ohodnocení asistentů pedagoga• nedostatečná personální kapacita v PPP a SPC a v jejím důsledku dlouhá čekací doba• nedostatek odborných pozic ve školách (psycholog, speciální pedagog...)• malé využívání podpůrných opatření 1. stupně ze strany rodičů a pedagogů• ve školách chybí speciální pedagogové a psychologové• vzdělávání asistentů pedagogů• administrativa spojená s podpůrnými opatřeními ve školách a PPP• přetížení pedagogů a jejich nedostatečná ochrana před syndromem vyhoření• nedostatečná podpora žáků s nadáním• absence pozitivních příkladů inkluze, nulová komunikace směrem k odborné veřejnosti i společnosti jako takové• nesystematický sběr validních dat v rámci kraje a regionů• nedostatek systémových opatření pro školy s koncentrací žáků

	<p>s odlišným sociálně kulturním zázemím</p> <ul style="list-style-type: none">• nesystémové řešení péče o žáky s odlišným mateřským jazykem• nejasné priority vzdělávací politiky bez dlouhodobé koncepce
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• snaha o vyšší finanční podporu nadaných žáků• pravidelná koordináční a metodická setkání s pedagogy a asistenty pedagogů všech stupňů škol• zlepšení postavení asistentů pedagoga ve třídě• zavádění alternativních a inovativních forem výuky a formativního hodnocení prostřednictvím vzdělávání pedagogů• využití projektu IKAP II• možnost sdílet školního psychologa/speciálního pedagoga mezi školami• podporovat projekty z Evropských fondů• posílení školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť• zvyšování kvalifikace pedagogů v oblasti inkluze• vytvořit platformu pro setkávání a využití synergie mezi institucemi a organizacemi zabývajícími se inkluzí na více úrovních• podpora aktivních učitelů a škol s ohledem na přenos informací a sdílení zkušeností• zřídit půjčovnu kompenzačních pomůcek• využít dostupných materiálů a pomůcek pro práci se žáky se SVP	<ul style="list-style-type: none">• ztráta celkové finanční a politické podpory inkluze• neustálý nárůst odborných vyšetření v rámci PPP• nárůst počtu sdílených asistentů pedagoga• další nárůst administrativy spojené s podpůrnými opatřeními ve školách a PPP• dlouhodobý nedostatek speciálních pedagogů a psychologů• nedostatek kvalifikovaných učitelů a odborných pozic• narůstající nebezpečí vyhoření pedagogických pracovníků• ukončení financování asistentů pedagoga a dalších odborných pozic prostřednictvím tzv. šablon bez adekvátní systémové náhrady• nepochopení a zneužívání podpůrných opatření ze strany rodičů• nepromyšlené legislativní změny• prohlubování stereotypního vnímání inkluze ve společnosti i u části pedagogické veřejnosti• zvyšující se předčasné odchody ze vzdělávání a ukončení vzdělávání se základním vzděláním

5. PRIORITY VHODNÉ PRO ROZVOJ SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Pro rozvoj myšlenky společného vzdělávání je nutné určit jednotlivé priority a podpořit školy a školská zařízení v jejich realizaci. Ze strany kraje by měly být provedeny kroky, které povedou ke zmapování, pochopení a strategickému řešení nerovností, selektivity a segregace ve vzdělávání na území Středočeského kraje. Kódované úkoly vycházejí z poznatků MAP, KAP a IKAP. Některé úkoly jsou již plněny.

Cíle a cílové skupiny

Stěžejním cílem inkluze je pro Středočeský kraj vytváření rovných podmínek pro vzdělávání všech dětí, žáků a studentů, zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a zařazování dětí mimo hlavní vzdělávací proud pouze tehdy, pokud je to v zájmu dítěte a umožní mu to realizovat jeho vzdělávací potenciál, pokud benefity takového vzdělávání převýší negativní vlivy segregace snížení počtu dětí, žáků a studentů vyloučených z hlavního proudu vzdělávání.

K dosažení těchto cílů je nutné zintenzivnit spolupráci všech zapojených subjektů, vzdělávání jednotlivých pedagogů i celých pedagogických sborů v této oblasti.

Je důležité vyzdvihnout také význam srozumitelného vysvětlování cíle a nastavení spolupráce inkluzivních žáků a jejich rodin, aby motivací nebylo dosažení nějaké formy úlevy, ale využití podpory k rozvoji daného žáka.

Cílové skupiny, na které je tato koncepce zaměřena, jsou mateřské, základní, střední a vyšší odborné školy, dále také školská poradenská zařízení, stejně jako další zejména neziskové organizace, které vstupují do procesu podpory dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Z předešlých diskuzí mezi relevantními aktéry a následnou analýzou informací, získaných během odborných diskuzí, vyplynulo celkem pět klíčových tematických oblastí. Jsou to:

- Podpora a spolupráce zapojených subjektů,
- Inkluzivní vzdělávání,
- Zapojení vysoce kvalifikovaných odborníků,
- Podpůrné systémy a mechanismy vzdělávání,
- Efektivní práce se spolehlivými daty.

V následujících tabulkách jsou popsány činnosti, do kterých jsou zapojeny nejen cílové skupiny, ale i další subjekty, které se budou podílet na dosažení inkluzivních cílů.

5.1 Podpora a spolupráce zapojených subjektů

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátory
1. Otevřené dny MŠ-škola pro všechny	Např. šablony	MŠ, zákonní zástupci, obec	MAP, školy	60 % škol
2. Semináře pro rodiče dětí, žáků a studentů se SVP	Zapojení rodičů do dění ve škole	Zákonní zástupci, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ	MAP	50 % škol
3. Podpora při přechodech mezi stupni vzdělání	Spolupráce při zápisu do I. tříd předávání materiálů a podkladů mezi jednotlivými stupni vzdělání	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ	MAP	60 % škol
4. Pravidelná koordinační a metodická setkání se školskými koordinátory prevence, metodiky prevence Pedagogicko-psychologické poradny Středočeského kraje, školními metodiky prevence a s výchovnými poradci		Kraj, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, PPP, NNO	Kraj, PPP SK	1 x ročně krajské setkání 1 x ročně setkání v ORP
5. Zapojení terénních pracovníků (práce s žáky, rodinami, pedagogy...)	Podpora rodin, dohled na docházku, předcházení problémům a neúspěchu žáku	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, NNO	MAP	30 % škol
6. Propojení a zdokonalení spolupráce a komunikace mezi MŠ-ZŠ – SŠ-VOŠ	Komunikace při přechodu žáků mezi jednotlivými stupni, komunikace při výběru následné formy vzdělání pro jednotlivé žáky	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, kraj	MAP	60 % škol

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátory
7. Včasná diagnostika potíží dítěte v průběhu předškolního období – snižování počtu odkladů školní docházky (spolupráce mezi rodiči, předškolními pedagogy a poradenskými institucemi, zdravotníky a orgány sociálně-právní ochrany dětí, případně poskytovateli služeb sociální prevence)		MŠ, ŠPZ	MAP, ŠPZ, KAP	1 konference ročně
8. Poradenství a podpora zákonným zástupcům při jednání s pracovníky ve vzdělávacích, sociálních a zdravotnických službách a podpora pedagogů při jednání s rodiči a pracovníky v sociálních zdravotnických službách		MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ	MAP	Počet konzultací, poradenství, podpor
9. Rozvoj rodičovských kompetencí, zapojení rodičů do přípravy a realizace aktivit		Zákonní zástupci, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ	MAP	Počet společných aktivit zákonných zástupců a MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ.
10. Pravidelná setkávání všech aktérů poskytujících poradenské a podpůrné služby, zástupců škol a kraje	Sjednocování postupů, koordinace a „sbližování“ jednotlivých aktérů		IKAP II	Počet setkání, společné závěry
11. Zajištění zástupce MŠ a zástupce MAP pro oblast předškolního vzdělávání při plánování, realizaci a vyhodnocení koncepce ŠIKK	Pracovní skupina pro rovné příležitosti	MŠ, MAP	KAP	Seznam členů

5.2 Inkluzivní vzdělávání

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
1. Vznik multidisciplinárního týmu pro podporu škol při řešení konkrétních situací, problémů	Včetně vzdělávání dětí, žáků s odlišným mateřským jazykem	Kraj, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ	IKAP, IKAP II	Vznik týmu
2. Propojení školy s veřejností (projekty, dny otevřených dveří, konference, osvěta k oblasti inkluzivního vzdělávání)	Seznámení široké veřejnosti s cíli a vizemi škol, zlepšení komunikace s rodiči žáků se SVP i s rodiči žáků bez SVP	Zákonní zástupci, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ	MAP, KAP, IKAP, IKAP II	80 % škol
3. Střední vzdělání pro žáky se SVP – zvýšení dostupnosti – Katalogy SŠ		SŠ	KAP	1 katalog ročně
4. Klub/kroužky pro nadané žáky ZŠ, SŠ		Poskytovatelé volnočasových aktivit, ZŠ, SŠ, VOŠ	MAP, IKAP, IKAP II	20 % škol
5. Začleňování žáků a studentů se SVP do neformálního a zájmového vzdělávání	Vzdělávání dětí se SVP v ZUŠ často naráží na výkonovou orientaci aktivit	Poskytovatelé volnočasových aktivit, ZŠ, SŠ, VOŠ, ZUŠ	MAP	60 % zařízení
6. Doučování žáků ohrožených školním neúspěchem		ZŠ, SŠ, NNO	MAP, IKAP	60 % škol

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
7. Kariérové poradenství – motivační aktivity pro žáky ve výběru vhodného povolání se zohledněním možností uplatnění na trhu práce		ZŠ, SŠ	MAP, IKAP, IKAP II	Činnosti kariérového poradce v 50 % škol
8. Workshopy pro rodiče zejména žáků a studentů ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí o důležitosti vzdělání	Spolupráce s rodiči, příklady dobré praxe	ZŠ, SŠ/VOŠ, NPI ČR, RT KAP	MAP	Činnosti kariérového poradce v 50 % škol
9. Spolupráce s budoucími zaměstnavateli žáků s potřebou podpůrných opatření		Kraj, SŠ/VOŠ, RT KAP	KAP	Činnosti kariérového poradce v 50 % škol
10. Podpora SŠ/VOŠ při zpracování Plánu aktivit a Školního akčního plánu		SŠ, VOŠ, NPI ČR, kraj	výzva OP VVV, OP JAK	90 % škol má PA nebo ŠAP
11. Snížení počtu žáků a studentů ohrožených chronickým neúspěchem	Doučování pro žáky ohrožené školním neúspěchem, zapojení do mimoškolních aktivit	ZŠ, SŠ, VOŠ, poskytovatelé volnočasových aktivit	MAP	60 % škol
12. Systémová podpora škol s vyšší koncentrací žáků s odlišnými kulturními a sociálními podmínkami	Realizace systémových projektů pracujících s třídními kolektivy nebo celými školami	ZŠ	IKAP II	Minimálně 10 škol

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
13. Rozšířit možnost supervizí a intervizí pro pedagogy	Prevence syndromu vyhoření	ZŠ, SŠ, VOŠ	IKAP II	Počet supervizních a intervizních setkání
14. Zajištění a sdílení zkušeností, vzdělávacích materiálů, pomůcek		MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, PPP	IKAP, IKAP II	Katalog pomůcek
15. Zlepšit dostupnost pedagogicko-psychologických pracovníků	Rozšířit počet škol disponujících školním psychologem, školním speciálním pedagogem. Nalézt možnosti sdílení pedagogů, asistentů, psychologů pro více škol. Propojení s NNO (nižší potřeba přetížených poradenských zařízení)	SPC, NNO	KAP, IKAP II, kraj	Podíl dětí, žáků a studentů využívajících odbornou péči

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

5.3 Vysoce kvalifikovaní odborníci

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
1. Nabídka kurzů DVPP, které se zaměřují na vzdělávání jednotlivých skupin dětí, žáků a studentů se SVP i na práci s heterogenními skupinami, formativní hodnocení apod.	Včetně vzdělávání dětí, žáků s odlišným mateřským jazykem	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ,	IKAP II	Počet absolvovaných kurzů, Evaluační zpráva
2. Metodické materiály pro ředitele a pedagogické pracovníky (katalog, instruktážní videa, online kurzy). Zajištění mentoringu, hospitací ve školách s dobrou praxí.		Kraj, NPI ČR, KAP, ZŠ, SŠ, VOŠ, poskytovatelé DVPP v kraji	KAP, IKAP II	1 metodický materiál Zajištění systému předávání zkušeností a dobré praxe – 1 konference ročně
3. Propojení jednotlivých aktérů vzdělávání (Rodič - pedagog - asistent – žák/student)		Zákonní zástupci, obce, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ	KAP	Zajištění systému předávání zkušeností a dobré praxe – 1 konference ročně
4. Vytvoření pozice krajského koordinátora společného vzdělávání (včetně nadání)	Metodické vedení PPP a SPC v kraji v oblasti společného vzdělávání (včetně nadání), koordinace vzdělávacích akcí.	Kraj, ŠPZ	KAP	1 pozice koordinátora v kraji

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
5. Podpora studijních cest/stáží pedagogických pracovníků do zemí EU		Kraj, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ, poskytovatelé DVPP v kraji	IKAP II, kraj	Pracovníci 30 % škol
6. Analýza vzdělávacích potřeb pracovníků škol v tématu inkluze a rovné příležitosti		MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ	IKAP II, KAP	Analýza
7. Realizace krajského projektu IKAP – podpora DVPP	68 škol si zvolilo šablonu DVPP v oblasti inkluze, 12 škol si zvolilo šablonu v oblasti vzájemné spolupráce pedagogů.	SŠ/VOŠ, VISK a akreditovaní školitelé, RT KAP	IKAP II – vzdělávací aktivity	Činnost krajského centra podpory
8. Spolupráce kraje se školami, příklady dobré praxe	Výměna zkušeností mezi školami – síťování, stínování aj.	Kraj, SŠ/VOŠ	IKAP, IKAP II, KAP	Činnost krajského centra podpory
9. Spolupráce s pražskými školami a pražským KAP, příklady dobré praxe		SŠ/VOŠ, NPI ČR, KAP Praha, RT KAP	KAP	1 konference ročně
10. Platforma asistentů pedagoga	Sdílení dobré praxe, řešení problémů neformálního vzdělávání	RT KAP, RT IKAP	IKAP, IKAP II, KAP	2 kavárny pro asistenta pedagoga ročně, 1 platforma
11. Platforma poradenských pracovníků PPP, SPC, ZŠ, SŠ, VOŠ	Sdílení dobré praxe, řešení problémů neformálního vzdělávání	RT KAP, RT IKAP, ŠPZ	IKAP II, KAP, PPP	Činnost krajského centra podpory, 1 platforma

5.4 Podpůrné systémy a mechanismy financování

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
1. Realizace šablon – ustavení funkcí školního psychologa, koordinátora inkluze		ZŠ, SŠ, VOŠ	ZŠ, SŠ, VOŠ	40 % škol
2. Spolupráce s neziskovými organizacemi, partnery a akademickou půdou		VŠ, neziskové organizace, kraj, MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, ŠPZ	KAP	Počet navázaných spoluprací
3. Speciální vybavení, kompenzační pomůcky	Zajistit vzájemnou spolupráci a výpomoc škol při využívání technického vybavení a kompenzačních pomůcek	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, kraj, PPP, SPC, NNO	SŠ, VOŠ, IKAP II	Vytvoření přehledu, počet navázaných spoluprací
4. Realizace šablon – ustavení funkcí školních asistentů	12 škol si zvolilo šablonu školní asistent – personální podpora SŠ	SŠ/VOŠ, kraj	SŠ, VOŠ	Ve 12 školách
5. Zřízení metodického pracoviště pro podporu školních poradenských pracovišť při PPP	Využití platformy z IKAP I	PPP, kraj	IKAP, IKAP II, PPP	1 pracoviště
6. Příprava a podpora přípravy infrastrukturních projektů	Např. řešící bezbariérovost, prostorové dispozice pro inkluzi	SŠ/VOŠ, kraj	KAP, kraj	Počet podaných projektů
7. Podpora činnosti škol zřízených podle paragrafu 16, odst. 9 školského zákona a středních škol, které poskytují vzdělávání v oborech vzdělání kategorie E a C (praktická škola) a podpora jejich pedagogických		ZŠ, SŠ, zřízené podle § 16, odst. 9 školského zákona, RT KAP	RT KAP	1 konference ročně

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
pracovníků, spolupráce těchto škol s ostatními školami				
8. Spolupráce se základními školami, příklady dobré praxe – realizace krajského projektu IKAP, OP VVV, šablon	Aktivní spolupráce kraje, škol a jejich zřizovatelů, vypsání výzev OP VVV a navazujícího operačního programu, krajský projekt IKAP	Kraj, SŠ/VOŠ, zřizovatelé ZŠ, RT KAP	IKAP, IKAP II, KAP	Počet navázaných spoluprací, „sborník“ příkladů dobré praxe
9. Databáze asistentů pedagoga a mobilní poradna	Propojení asistentů pedagoga a škol	KAP, ŠPZ	KAP	Vytvoření databáze
10. Podpora aktérů v oblasti podpory talentů	Podpora a identifikace nadaných a mimořádně nadaných dětí, žáků, studentů a další práce s nimi, podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti nadaných a mimořádně nadaných dětí, žáků a studentů	KAP	KAP, IKAP II	Počet podpořených aktérů v oblasti podpory talentů
11. Podpora sdílení informací prostřednictvím setkávání zástupců MAP, KAP a IKAP		MAP, KAP a IKAP	KAP	Počet setkání
12. Koordinace tvorby strategií a projektů na úrovni kraje		Odbor školství, Odbor sociálních věcí a Odbor zdravotnictví Krajského úřadu Středočeského kraje	KAP	Počet setkání

5.5 Spolehlivá data

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
1. Zlepšení přenosu informací mezi jednotlivými subjekty (kraj-zřizovatelé-školy)	Materiály zasílané školám krajským úřadem budou zasílané také zřizovatelům	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, kraj, zřizovatelé	KAP	Počet zasílaných informací jednotlivým subjektům
2. Shromáždění dobrých zkušeností z jednotlivých škol – příklady dobré praxe, příprava návrhu možných kroků a podpory v oblasti inkluze/marginalizovaných skupin		MS, ZŠ, SŠ/VOŠ, kraj, NPI ČR	KAP	Sborník příkladů dobré praxe, návrh možných kroků a podpory v oblasti inkluze/marginalizovaných skupin
3. Zpracovávání školních akčních plánů a plánů aktivit		SŠ/VOŠ	KAP	80 % středních škol
4. Pravidelné vyhodnocování dopadu přijatých opatření na jednotlivých školách		ZŠ, SŠ/VOŠ	KAP	Aktualizace ŠIKK ve školách
5. Vyhodnocování dopadu přijatých opatření		RT KAP	KAP	Aktualizace ŠIKK
6. Nastavení sběru dat na území kraje na všech úrovních školské soustavy		MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, kraj, zřizovatelé	KAP	Dostupná data

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Činnost	Poznámky	Zapojené subjekty	Realizátor	Indikátor
7. Monitoring předčasných odchodů ze vzdělávání	Včetně důvodů a existujících opatření na školách	ZŠ, SŠ, kraj	KAP	Sledování a analýza počtu
8. Došetření případů ŠPZ mezi kraji	Anonymizovaným sledováním rezidenční příslušnosti klientů ŠPZ	ŠPZ, kraj	KAP	Analýza dat
9. Zmapování škol s vyšší koncentrací žáků s odlišným sociálním či kulturním zázemím		ŠPZ, kraj	KAP	Přehled, analýza dat
10. Zmapování škol se speciálními třídami, kde není zřizovatelem kraj ani obec		ŠPZ, kraj	KAP, IKAP II	Přehled, analýza dat
11. Zpracování analýzy oblasti předškolního vzdělávání		kraj	KAP	Analýza dat

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČŠI – Česká školní inspekce

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

IKAP – Implementace Krajského akčního plánu Středočeského kraje

IROP – Integrovaný regionální operační program

IT – Informační technologie

KAP – Krajský akční plán vzdělávání MAP – Místní akční plán

KÚ – Krajský úřad

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠ – Materské školy

NNO – Nevládní neziskové organizace

NÚV – Národní ústav pro vzdělávání

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky (nástupnická organizace po sloučení Národního ústavu pro vzdělávání a Národního institutu pro další vzdělávání od 1.1.2020)

OP PMP – Operační program potravinové a materiální pomoci OP VVV – Operační program

Výzkum, vývoj a vzdělávání OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

ORP – Obec s rozšířenou působností

OU – Obchodní učiliště

PPP SK – Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

PrŠ – Praktická škola

RT IKAP – Realizační tým projektu Implementace Krajského akčního plánu Středočeského kraje

RT KAP – Realizační tým projektu – Krajský akční plán vzdělávání

RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

SK – Středočeský kraj

SOŠ – Střední odborná škola

SOU – Střední odborné učiliště

SPC – Speciálně pedagogická centra

SŠ – Střední škola

SVČ – Střediska volného času

SVP – speciální vzdělávací potřeby

SWOT – Analýza silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb

ŠKS – Odbor školství Krajského úřadu Středočeského kraje

ŠPZ – Školské poradenské zařízení

ŠZ – Školský zákon

VISK – Vzdělávací institut Středočeského kraje – Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

VZ PPP SK – Výroční zpráva pedagogicko-psychologické poradny Středočeského kraje

ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

7. ZDROJE

- Výroční zpráva o činnosti Pedagogicko-psychologické poradny Středočeského kraje Kolín 2017/18 a 2018/19
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji 2016-2020
- Vyhláška č. 15/2005, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy Středočeského kraje za školní rok 2017/2018 a 2018/19
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, dostupný z <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 1. 2020, dostupná z [www: http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-2](http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-2)
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění účinném od 1. 1. 2020, dostupná z [www: http://www.msmt.cz/vzdelavani/1-pravni-predpisy-a-souvisejici-dokumenty](http://www.msmt.cz/vzdelavani/1-pravni-predpisy-a-souvisejici-dokumenty)
- Komentář k přehledu podpůrných opatření, dostupné z [www: http://www.msmt.cz/vzdelavani/1-pravni-predpisy-a-souvisejici-dokumenty](http://www.msmt.cz/vzdelavani/1-pravni-predpisy-a-souvisejici-dokumenty)
- Metodika tvorby lokálních strategií v oblasti vzdělávání
- Akční plán inkluzivního vzdělávání - Strategie vzdělávání 2020, dostupné z [www: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf](http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf)
- NÁVRH AKČNÍHO PLÁNU INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA OBDOBÍ 2016–2018
- Program rozvoje územního obvodu Středočeského kraje 2014–2020
- Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Středočeského kraje 2020-2022
- Dále byly jako zdroj informací použity některé internetové stránky (např. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Národního ústavu vzdělávání, Českého statistického úřadu, České školní inspekce).

8. SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Seznam členů Pracovní skupiny pro rovné příležitosti.....	5
Tabulka 2: Další oslovení, spolupracující v rámci skupiny	6
Tabulka 3: Oborová struktura – skupiny příbuzných oborů vzdělání – středních škol zřízených Středočeským krajem (všechny formy vzdělávání) – počty žáků ve skupinách oborů vzdělání ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019	10
Tabulka 4: Střední vzdělávání – počty žáků ve středních školách podle druhu vzdělávání a dosaženého vzdělání, všichni zřizovatelé.....	11
Tabulka 5: Ukončení povinné školní docházky ve Středočeském kraji dle ORP	12
Tabulka 6 – Maturitní zkoušky 2019, stav po podzimním zkušebním období – čistá neúspěšnost dle krajů a typu školy	13
Tabulka 7: Další absolventi a osoby ukončivší střední vzdělávání jiným než standardním způsobem	13
Tabulka 8: Základní školy zřízené podle § 16, odst. 9 ŠZ (které se zaměřují na žáky se zvýšenou mírou podpory – bývalé základní školy praktické či zvláštní), jejichž zřizovatelem je Středočeský kraj, ke dni 30. 9. 2018	14
Tabulka 9: Základní školy zřízené podle § 16, odst. 9 ŠZ (které se zaměřují na žáky se zvýšenou mírou podpory – bývalé ZŠ praktické či zvláštní), jejichž zřizovatelem je obec – k 30. 9. 2018	16
Tabulka 10: Speciální třídy ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 ve školách, které nejsou zřízeny podle § 16, odst. 9 ŠZ.....	16
Tabulka 11: Základní školy – žáci s SVP individuálně inkludovaní v běžné třídě podle druhu postižení – denní forma studia	18
Tabulka 12: Počet zájemců o vzdělávání v rámci podpory demokratického klimatu na škole.....	21
Tabulka 13: Střední školy – žáci s SVP – speciální třídy k 30. 9. 2018	23
Tabulka 14: Počet klientů PPP SK ve školním roce 2016/2017 až 2018/2019	25
Tabulka 15: Seznam pedagogicko – psychologických poraden na území Středočeského kraje	26
Tabulka 16: Účastníci činnosti školní družiny	29
Tabulka 17: Účastníci činnosti školního klubu	29
Tabulka 18: Účastníci akcí středisek volného času – podle zaměření – ve školním roce 2016/2017 až 2018/2019	30
Tabulka 19: Zařízení školního stravování (bez náhradního stravování) – pravidelní strávníci – ve školním roce 2016/17 až 2018/19.....	31
Tabulka 20: Sociálně vyloučené lokality ve Středočeském kraji	32
Tabulka 21: Přehled základních škol s vyšším počtem romských žáků dle jednotlivých krajů.....	34
Tabulka 22: Nejčastěji využívaná podpurná opatření dle ČŠI.....	41
Tabulka 23: Finanční podpora pro žáky vybraných oborů vzdělání.....	53
Tabulka 24: Seznam oborů vzdělání podporovaných Středočeským krajem v rámci Strategie podpory odborného vzdělávání ve Středočeském kraji pro školní rok 2018/2019	53
Tabulka 25: Prospěchová stipendia Středočeského kraje.....	55